Integraal Beleid Openbare Ruimte

2025 - 2028

Gemeente **Borne**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Samenvatting 4
Inleiding 5
Klimaat 5
Ondergrondse ruimte 5
Meervoudig ruimtegebruik 5
Ontmoeting 5
Leeswijzer 7
Andere kijk op inrichting en beheer 7
Het IBOR en de Omgevingsvisie 7
Afbakening IBOR 7
Nieuwe besluiten in het IBOR 8
De openbare ruimte in Borne 9
Inrichten en onderhoud 9
Vormen van onderhoud 10
Beheerdomeinen 11
Beheersystemen 12
Autonome ontwikkelingen 13
Onderhoud 13
Huidige situatie 14
Beeldkwaliteitsniveau 14
Technische kwaliteit 14
Beheerbudget 16
Onderhoud 17
Afschrijvingstermijn 18
Vernieuwingsopgave (MJIP) 18
Gewenste situatie 2025 en verder 20
Beheerkwaliteitsniveau 20
Technische kwaliteit 21
Beheerbudget 22
Onderhoud 22
Afschrijvingstermijn 24
Vernieuwingsopgave (MJIP) 24
Wat kost dit? 27
Verzorgend onderhoud 27
Technisch onderhoud en vervanging 27

Vernieuwing (MJIP) 28
Strategie 32
Bestaande openbare ruimte 32
Vernieuwen van openbare ruimte 33
Strategie bij uitbreiden openbare ruimte 35
Participatie 35
Ambities, leidende principes en uitgangspunten 36
Ambitie: Duurzaam en biodivers 36
Ambitie: Verbonden en toegankelijk 36
Ambitie: Gezond, inclusief en veilig 36
Ambitie: Wonen in een aantrekkelijke leefomgeving 37
Ambitie: Ondernemend en gastvrij 37
Uitgangspunten inrichting Openbare Ruimte 37
Evaluatie en bijsturing 42
Bijlage 1: Beheerdomeinen 43
Bijlage 2: Beeldkwaliteitsniveau 44
Bijlage 3: Ingevuld Prioriteringskader 51
Bijlage 4: Uitgangspunten berekening vernieuwingsopgave 52

Samenvatting

De gemeente Borne werkt met dit integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) aan een strategische en integrale aanpak voor de inrichting en het onderhouden van de openbare ruimte. Door een focus op duurzaamheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie, gecombineerd met een solide financiële planning en betrokkenheid van de gemeenschap, zorgen we voor een toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving. Het gebruik van geavanceerde beheersystemen en een goed gecoördineerde aanpak voor onderhoud en vernieuwing waarborgt de kwaliteit en functionaliteit van de openbare ruimte op lange termijn.

We streven naar een openbare ruimte die op een duurzame en toekomstbestendige manier onderhouden en ingericht wordt, met een duidelijke focus op het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de verschillende beheerdomeinen (assets). Deze kwaliteit van de openbare ruimte wordt bewaakt door het gebruik van geüniformeerde kwaliteitsnormen. De assets worden regelmatig geïnspecteerd, en de openbare ruimte wordt beheerd volgens vastgestelde kwaliteitsniveaus. De beheerdomeinen omvatten onder andere, bomen, civiele kunstwerken, groen, riolering en speeltoestellen. Elk van deze domeinen heeft specifieke eisen en onderhoudsstrategieën, deze plannen worden in 2026 vastgesteld en zijn gebaseerd op de uitgangspunten uit dit IBOR.

De gemeente Borne hanteert een gestructureerde aanpak voor het onderhouden en vernieuwen van de openbare ruimte, met als doel het waarborgen van veiligheid, leefbaarheid en beheersbare kosten op lange termijn. Voor het uitvoeren van de vernieuwingsopgave is het door de gemeenteraad vastgestelde prioriteringskader van belang. Gekoppeld aan de P&C cyclus wordt het bestuur halfjaarlijkse volledig geïnformeerd over het benodigde en geplande onderhoud. Zo blijft er inzicht in de voortgang en benodigde middelen in een meerjarig financieel perspectief.

De uitgangspunten voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn nauw verbonden met de contourennota van de omgevingsvisie. Deze visie bevat vijf ambities: duurzaamheid en biodiversiteit, verbondenheid en toegankelijkheid, gezondheid en veiligheid, aantrekkelijke woonomgevingen, en ondernemerschap. Deze ambities vormen de basis voor de uitgangspunten bij de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte.

Er zijn verschillende financiële maatregelen en middelen benodigd om de kwaliteit van de openbare ruimte te waarborgen.

Inleiding

De openbare ruimte vormt het kloppende hart van onze leefomgeving. Het is de plek waar mensen samenkomen, zich verplaatsen, ontspannen en deelnemen aan het maatschappelijk leven. Een goed ontworpen en beheerde openbare ruimte draagt bij aan de leefbaarheid, gezondheid en sociale cohesie van Borne. Tegelijkertijd staat deze ruimte onder druk door diverse opgaven zoals waterbeheer, hittestress, het gebruik van de ondergrondse en bovengrondse ruimte, mobiliteit en bijvoorbeeld bij het faciliteren van ontmoetingen. Het is essentieel om deze uitdagingen integraal aan te pakken om een toekomstbestendige en aangename leefomgeving te waarborgen.

Klimaat

Klimaatverandering leidt tot extremere weersomstandigheden, met zowel hevige neerslag als langere droogteperiodes. Een effectieve inrichting van de openbare ruimte kan helpen om wateroverlast te beperken en waterschaarste te voorkomen. We werken daarom aan een klimaatadaptieve openbare ruimte richting 2050.

Bebouwde gebieden zijn daarbij gevoelig voor hittestress, vooral tijdens warme zomers. Strategische geplaatste bomen en groenvoorzieningen bieden schaduw en kunnen de (gevoels)temperatuur aanzienlijk verlagen. Het is daarom belangrijk om bij de inrichting van de openbare ruimte aandacht te besteden aan het planten van bomen en het uitbreiden van het groenareaal.

Ondergrondse ruimte

De ondergrondse ruimte herbergt een complex netwerk van kabels, leidingen, riolering en bijvoorbeeld wortels van bomen. Met de energietransitie en andere stedelijke ontwikkelingen neemt de druk op deze ruimte toe. Het is daarom noodzakelijk om bij projecten in de openbare ruimte al in een vroegtijdig stadium na te denken over het (toekomstige) ruimtegebruik en de ordening van de ondergrond. Een efficiënte en duurzame omgang met de beschikbare ondergrondse ruimte is essentieel om conflicten te voorkomen en de functionaliteit van vitale systemen te waarborgen.

Meervoudig ruimtegebruik

Bovengronds moeten diverse functies worden gecombineerd: verkeersstromen, parkeervoorzieningen, groen, speelplekken en ruimte voor ontmoeting. Een integrale benadering is noodzakelijk om deze functies samen te brengen. Het verminderen van verharding ten gunste van groen en water draagt niet alleen bij aan klimaatadaptatie, maar ook aan de esthetiek en het welzijn van bewoners. Daarnaast creëren we ruimte voor voetgangers en fietsers, wat bijdraagt aan een gezonde en actieve levensstijl.

Ontmoeting

De openbare ruimte speelt een cruciale rol in het faciliteren van sociale interactie. Goed ingerichte pleinen, parken en straten nodigen uit tot ontmoeting, wat de sociale cohesie versterkt. Een aantrekkelijke en goed ingerichte leefomgeving stimuleert ook een gezonde leefstijl met voldoende beweging. Wie in een groene omgeving leeft, voelt zich gezonder en bezoekt minder vaak de huisarts. Het is daarom essentieel om bij de inrichting van de openbare ruimte aandacht te besteden aan elementen die ontmoeting en activiteit stimuleren, zoals bankjes, groen, speelplekken en sportfaciliteiten. De ruimte dient daarbij zo ingericht te zijn dat deze voor iedereen toegankelijk is.

Al deze opgaven komen samen in de openbare ruimte en vragen om integrale kaders voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Daarnaast staat de gemeente Borne, net als veel andere gemeenten, voor een grote vervangingsopgave van de openbare ruimte in de naoorlogse wijken. Deze opgave is in dit plan in beeld gebracht net als de raakvlakken met de

onderhoudsopgaven in andere wijken. Want uitgestelde vervanging, vraagt namelijk om meer incidenteel onderhoud, wat resulteert in kosten inefficiënt werk. Daarom bekijken we de openbare ruimte vanuit een integrale blik en niet vanuit een beheerdiscipline.

Leeswijzer

Het Integraal Beleid Openbare Ruimte biedt een handvat voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Dit plan sluit aan op bestaand beleid, zoals de Contourennota, mobiliteitsvisie, het groenambitieplan, etc. en vormt het kader voor toekomstige plannen, waaronder de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte. De onderlinge relatie tussen deze plannen worden weergeven in figuur 1.

Andere kijk op inrichting en beheer

Maatschappelijke ontwikkelingen als klimaatverandering, achteruitgang van biodiversiteit, woningtekort, veranderende inzichten qua mobiliteit en de energietransitie hebben gevolgen voor hoe we de openbare ruimte inrichten en beheren. Daarom zijn in dit document uitgangspunten opgenomen voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte, waarmee een antwoord gegeven kan worden op de uitdagingen van deze tijd. Hiermee geeft dit IBOR kaders voor een integrale aanpak voor onderhoud, vervanging en vernieuwing van de openbare ruimte.

Het IBOR en de Omgevingsvisie

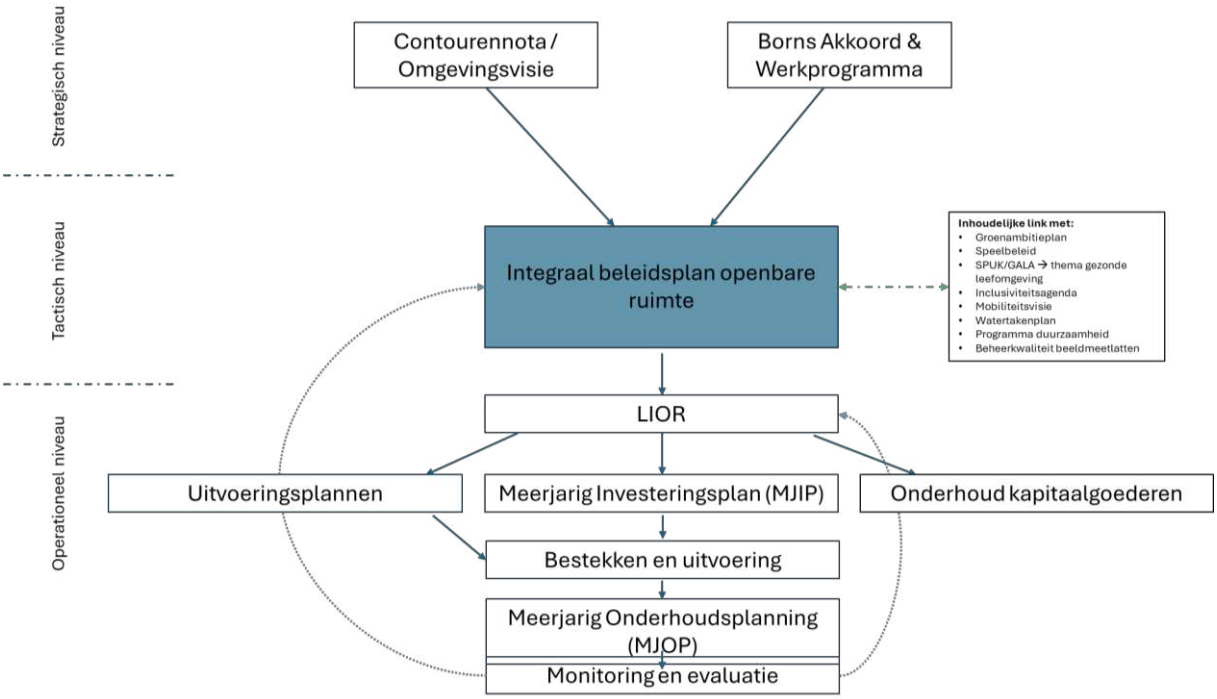
De contouren van de omgevingsvisie voor Borne zijn vastgelegd in de Contourennota. Daarin staan vijf ambities met leidende principes waarmee de visie voor Borne is vormgegeven:

1. Duurzaam en biodivers
2. Verbonden en toegankelijk
3. Gezond, inclusief en veilig
4. Wonen in een aantrekkelijke leefomgeving
5. Ondernemend en gastvrij

Deze leidende principes zijn het vertrekpunt voor de uitgangspunten geformuleerd voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Deze staan in het hoofdstuk ambities, leidende principes en uitgangspunten.

Afbakening IBOR

Het IBOR omvat kaders voor het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Ook is in de bijlage een beschrijving van de verschillende beheerdomeinen en assets toegevoegd. Hier staat, wanneer bekend, welke onderhouds- en vervangingsopgave er de komende jaren te verwachten is voor Borne. Vervolg is dat de omvang van het dagelijks verzorgend onderhoud, technisch onderhoud, levensduur verlengend onderhoud en vervanging in beeld wordt gebracht. Dit wordt vastgelegd in uitvoerings- en beheerplannen. Ook zal op basis van dit IBOR de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte worden opgesteld.

Figuur 1: samenhang IBOR en ander beleid

Nieuwe besluiten in het IBOR

Middels dit plan worden de volgende besluiten voorgelegd:

1. De afschrijvingstermijnen in de Financiële verordening artikel 212 GW Gemeente Borne 2023 versie 3 (bijlage 1) per 1 januari 2026 als volgt aan te passen: 15 jaar voor spelen, 30 jaar voor groen en bomen en 60 jaar voor wegen en riool.

2. In 2025 en 2026 een krediet van € 370.000 per jaar (totaal € 740.000) beschikbaar te stellen voor noodzakelijk technische onderhoud en de vervanging van bomen, wegen en speelvoorzieningen.

3. De kapitaalslasten van dit krediet (in 2026 € 29.500 en vanaf 2027 € 59.000 per jaar) te dekken uit de stelpost Vervangingsinvesteringen.

4. In 2025 eenmalig € 75.000 beschikbaar te stellen voor actualisatie van de beheerdata en een theoretische beheerkostenberekening.

5. Voor dekking van deze eenmalige uitgave € 75.000 te onttrekken aan de reserve Beleidsontwikkeling.

De openbare ruimte in Borne

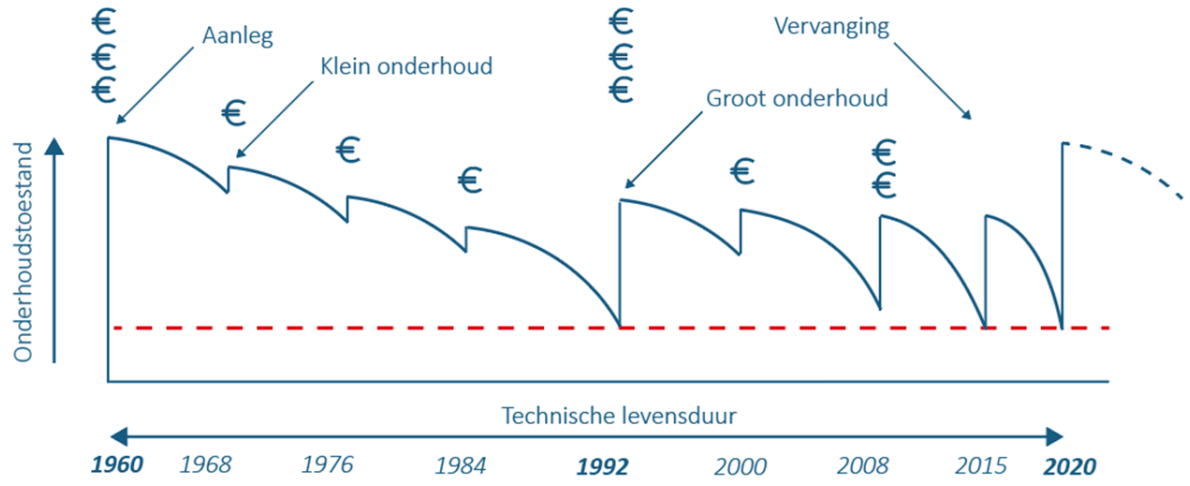
Een goed ingerichte en onderhouden openbare ruimte is essentieel voor een veilige, functionele en aantrekkelijke leefomgeving. Dit hoofdstuk beschrijft de verschillende vormen van onderhoud en beheer, evenals de systemen en processen die bijdragen aan een duurzaam en kostenefficiënt beheer van de openbare ruimte in Borne.

De openbare ruimte wordt in dit plan als volgt gedefinieerd:

- **Openbaar toegankelijke buitenruimte**
  Boven- en ondergronds, zowel binnen als buiten de bebouwde kom.
- **Assets in beheer en onderhoud van de gemeente Borne**
  De gemeente neemt hier maatregelen om het asset in stand te houden en heeft hiervoor middelen beschikbaar

Inrichten en onderhoud

De beheercyclus (figuur 2) van de openbare ruimte begint bij de aanleg van een asset, waarbij een hoog kwaliteitsniveau wordt bereikt (A+). Vanaf dat moment neemt de kwaliteit geleidelijk af door gebruik, slijtage en externe factoren. Om deze afname te beheersen en de levensduur te verlengen, wordt regelmatig klein onderhoud uitgevoerd. Wanneer de kwaliteit verder verslechtert, wordt groot onderhoud noodzakelijk om een structurele kwaliteitsimpuls te geven. Uiteindelijk bereikt een asset het einde van zijn technische of economische levensduur, waarna vervanging de enige logische stap is. Hierbij wordt opnieuw een hoog kwaliteitsniveau nagestreefd, waarmee de cyclus opnieuw begint. Door klein onderhoud, groot onderhoud en vervanging strategisch te plannen, blijft de openbare ruimte veilig, functioneel en duurzaam, terwijl kapitaalvernietiging wordt voorkomen en middelen efficiënt worden ingezet.

Figuur 2: visualisatie beheercyclus wegen

Vormen van onderhoud

We kennen in Borne de volgende vormen van beheer en onderhoud:

Dagelijks verzorgend onderhoud	Dit kan curatief of preventief worden uitgevoerd. Bij curatief betreft dit het acteren op meldingen. Bij preventief onderhoud gaat het om reparaties die noodzakelijk zijn om het asset in goed werkende en veilige staat te houden tegen een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau. Dit is onderhoud dat te plannen is en in contracten is weggezet. Hierbij moet worden gedacht aan herstel van omhoogstaande tegels, gaten of scheuren in het asfalt (<25m2) of het maaien van het gras en onkruidbeheersing in plantvakken.
Technisch onderhoud	Dit is de uitvoering van correctieve maatregelen, als gevolg van slijtage na een langere periode van gebruik, om een asset in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Groot onderhoud dient zich in de regel ver van tevoren aan, is daarom vaak gepland, is veelal ingrijpend van aard en betreft onderhoud aan een groot of belangrijk deel van het asset. Het betreft dus grootschalige werkzaamheden waarbij het materiaal niet vervangen wordt en de inrichting gelijk blijft. Dit onderhoud is geen vervanging van het asset omdat er geen werkzaamheden aan bijvoorbeeld de fundering van de weg plaatsvinden, het aanwezige materiaal hergebruikt wordt en ook de functie van het asset onveranderd blijft. Het betreft onderhoud om ervoor te zorgen dat het asset einde technische levensduur kan halen. Denk ook aan snoeien van bomen, bosplantsoen en hagen.
Levensduur verlengend onderhoud	Wanneer er onderhoud wordt uitgevoerd aan een asset waarbij de levensduur verlengd spreken we van levensduur verlengend onderhoud. In tegenstelling tot onderhoud is dit een investering, omdat nieuwe waarde toegevoegd wordt aan het bestaande kapitaalgoed. Daarmee wordt (opnieuw, aanvullend) geïnvesteerd en daarom gekapitaliseerd en afgeschreven.
Vervanging	Dit betreffen maatregelen waarbij bijvoorbeeld een weg geheel vervangen wordt en als nieuw neergelegd wordt omdat deze zoveel gesleten is of de wensen en eisen aan inrichting zodanig veranderd zijn, dat deze niet meer voldoet aan de gewenste functionaliteit dat groot onderhoud economisch niet meer toereikend is en de weg einde levensduur is. Hierin worden nieuwe materialen verwerkt omdat deze materialen door langdurig gebruik versleten zijn. Bij vervanging spreken van 1 op 1 vervanging.
Achterstallig onderhoud	Dit is onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet meer wordt voldaan aan het vastgestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud kan leiden tot schade en/of onveilige situaties, hetgeen vaak leidt tot hogere herstelkosten.
Vernieuwing	Een groot deel van onze woonwijken en de bijbehorende openbare ruimte stamt uit de jaren 60, 70 en 80 en staat de komende jaren voor een ingrijpende renovatie. Dit biedt een unieke kans om de inrichting van de openbare ruimte te verbeteren, met meer ruimte voor wandelaars en fietsers, water, groen, informele ontmoetingen en sociale binding. In deze situatie spreken we van vernieuwing, omdat we integraal naar de openbare ruimte kijken en alle beheerdomeinen daarin zijn vertegenwoordigd.

Nieuwe aanleg	Dit betreft nieuw in beheer te nemen (vaak grote) gebieden. Dit betreft bijvoorbeeld een nieuwe woonwijk waar eerder een andere type gebied was (bijvoorbeeld Bornsche Maten). Het gaat bij nieuwe aanleg om een investering. Dit leidt eveneens tot areaaluitbreiding en daarmee tot hogere kosten voor beheer.

Beheerdomeinen

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Borne is georganiseerd rond de volgende beheerdomeinen (assets):

1. Bomen
2. Civiele kunstwerken
3. Groen
4. Openbare verlichting
5. Riool
6. Spelen
7. Straatmeubilair
8. Verkeersvoorzieningen
9. Watergangen
10. Wegen

Een paar kengetallen: In totaal beheren we 460 kilometer aan wegen, 11.110 bomen, 114 speelplekken met 437 speeltoestellen. Verder staan er in Borne bij benadering 284 bankjes en 193 afvalbakken. Dit areaal is vastgelegd in beheersystemen.

In de bijlage toelichting beheerdomeinen (25bij03315) staat een uitgebreide beschrijving van de beheerdomeinen.

Bomen	• Bomen
Civiele kunstwerken	• Betonnen, houten, stalen en duikerbruggen • Keerwanden, kademuren, damwanden • Steigers en visplaatsen • Beschoeiingen • Tunnelbaken
Groen	• Hagen • Natuurlijke beplanting (bosplantsoen) • Cultuurbeplanting • Vaste planten • Gazon intensief • Gazon extensief • Sinusbeheer gazon • Bloemenweides • Bloembollen • Bermen
Openbare verlichting	• Lichtmasten • Armaturen • Assetverlichting

	• Tunnelverlichting • OVL-aansturingskasten
Riool	• Drainage • Bergbezinkbassins • Persleidingen • Gemalen • Kolken • Rioolbuizen
Spelen	• Speeltoestellen • Sporttoestellen in de openbare ruimte • Speelondergronden • Speelaanleidingen
Straatmeubilair	• Afvalbakken • Afsluitpalen • Banken • Beelden (kunst) • Betonnen poefen • Containers (textiel, plastic, papier, glas, rest) • Elementen (zoals schampblokken en biggenruggen) • Fietsbeugels, - rekken en -nietjes • Hekwerk • Picknicktafels • Vlaggenmasten
Verkeersvoorzieningen	• VRI's • Flespalen en dragers • Straatnaam- en verkeersborden
Water	• Duikers • Vijvers (pompen en fonteinen) • Sloten
Wegen	• Asfalt • Elementenverharding • Halfverharding • Onverharde paden • Kolken

Beheersystemen

Een beheersysteem voor de openbare ruimte is essentieel voor gemeenten om effectief en efficiënt beheer van hun infrastructuur en voorzieningen te waarborgen. Met een dergelijk systeem kunnen beheerders actuele, betrouwbare en complete data vastleggen en onderhouden over assets zoals wegen en groenvoorzieningen. Dit datagedreven beheer stelt ons in staat om onderhoudsactiviteiten nauwkeurig te plannen, kosten te beheersen en de levensduur van assets te verlengen.

Gemeente Borne werkt voor groen en wegen met het beheersysteem GBI. In 2025 wordt de koppeling met de BGT gemaakt, waardoor de actuele geometrieën ook verwerkt kunnen worden in het beheersysteem. Dit is van belang voor vastlegging van inspecties en genomen maatregelen, maar ook voor het aansturen van aannemers bij de uit te voeren werkzaamheden. Ook wordt beheerdata uitgebreid met andere beheerdomeinen.

Kikker is het beheersysteem voor rioleringsobjecten, waarin naast kengetallen en revisiegegevens van riolering en gemalen ook rioolinspecties worden uitgelezen en gekoppeld, zodat per rioolstreng de staat van de buis inzichtelijk is en de verwachte jaarlijkse onderhouds- en vervangingskosten berekend kunnen worden.

Autonome ontwikkelingen

Jaarlijks worden autonome ontwikkelingen verwerkt. Onder autonome ontwikkelingen verstaan we de veranderingen in de openbare ruimte over een vaste periode. Deze veranderingen worden in beeld gebracht middels de luchtfoto. De veranderingen worden vervolgens in de BGT verwerkt en worden doorgezet naar het beheersysteem van de gemeente. Daar worden wijzigingen in areaal opgewerkt. Dit kan een verschuiving zijn tussen bijvoorbeeld grijs en groen, maar ook een uitbreiding van de openbare ruimte door de oplevering van bijvoorbeeld een deelproject in de Bornsche Maten. Deze autonome ontwikkelingen hebben invloed op de omvang van het te beheren areaal en op de contracten die er zijn met onderhoudspartijen als bijvoorbeeld Twente Milieu.

Onderhoud

Gemeente Borne vervult de rol van regiegemeente als het gaat om het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dat betekent dat wij verantwoordelijk zijn voor de regie, de samenhang en de kwaliteitsborging, terwijl de uitvoering is uitbesteed aan meerdere opdrachtnemers via dienstverleningsovereenkomsten en raamcontracten.

De komende jaren richten we ons op:

- het verbeteren van de kwaliteit van de beheerdata;
- het optimaliseren van de staat van de assets in de openbare ruimte;
- en het verkrijgen van beter inzicht in de bijbehorende onderhoudskosten;
- het implementeren van een integrale werkwijze in de organisatie.

Huidige situatie

In dit hoofdstuk brengen we de huidige situatie in beeld. Hoeveel openbare ruimte hebben we in beheer, wat is de kwaliteit van die openbare ruimte en hoeveel budget is er beschikbaar voor beheer en onderhoud?

Beeldkwaliteitsniveau

In Borne werken we met de landelijk geüniformeerde CROW-beeldmaatlatten. Deze systematiek hanteert 5 niveaus (A+, A, B, C en D) van beeldkwaliteit. Hierbij geldt dat A+ het hoogste niveau en D het laagste is. Voor de sturing op beeldkwaliteit gaan we ervan uit dat tenminste 90% van de openbare ruimte voldoet aan het vastgestelde niveau. Wij onderhouden de openbare ruimte op verschillende niveaus, zie tabel 1.

In het beheerkwaliteitsplan uit 2018-2023 is bepaald dat het Centrum, Stationsgebied en groene parels op A niveau beheerd worden, de reiniging ook op A niveau gebeurt en verhardingen op C niveau. Gevolg van beheren op niveau C maakt dat de openbare ruimte niet toegankelijk is voor bijvoorbeeld mindervaliden. Vanuit het kantorenpark wordt een bijdrage gedaan zodat B niveau naar A niveau kan worden geüpgraded en de begraafplaats gebeurt op B+ niveau. Dit is geen officieel CROW kwaliteitsniveau waardoor beeldmeetlatten ontbreken.

Zie bijlage 2 voor een toelichting en een aantal beeldmeetlatten.

Tabel 1: beheerkwaliteit

	Centrum	Stationsgebied	Parels	Begraafplaats	Bedrijventerrein	Kantorenpark	Woonwijk	Buitengebied
Groen	A	A	A	B+	B	B	B	B
Verharding	C	C	C	C	C	C	C	C
Water	A	A	B	B+	B	B	B	B
Riolering	A	A	B	B+	B	B	B	B
Civiele kunstwerken	A	A	B	B	B	B	B	B
Meubilair	A	A	A	B+	B	B	B	B
Kolken	A	A	A	A	A	A	A	A

Technische kwaliteit

Per beheerdomein sturen we naast beeldkwaliteit ook op technische kwaliteit. Dat doen we aan de hand van inspecties. Iedere 2 jaar voeren we een weginspectie uit en bomen worden iedere 3 jaar geïnspecteerd, met uitzondering van de hoog risico bomen. Die worden jaarlijks geïnspecteerd.

Op basis van inspectiegegevens brengen we de kwaliteit van de assets in beeld. In deze paragraaf lees je een samenvatting, in de bijlage toelichting beheerdomeinen (25bij03315) staat de kwaliteit van de assets uitgebreid beschreven.

Bomen

Het bomenbestand in Borne bestaat uit een diverse samenstelling van soorten en leeftijden. Uit inspecties blijkt dat 29% van het areaal een matige tot slechte conditie heeft of reeds is afgestorven. Daarnaast kennen we een relatief oud bomenbestand. Dit is positief qua bijdrage aan reductie hittestress en ecosysteemdiensten, maar maakt ook dat er een verhoogde kans is op gebreken, zoals instabiliteit en wortelopdruk. De staat van de bomen wordt periodiek beoordeeld op veiligheid, gezondheid en toekomstverwachting op basis van die inspecties worden werkzaamheden voorgesteld die worden uitgevoerd vanuit de DVO met Twente Milieu.

Civiele Kunstwerken
De civiele kunstwerken in Borne bestaan uit bruggen, steigers, tunnels en duikers die de infrastructuur ondersteunen. Deze kunstwerken worden jaarlijks technisch geïnspecteerd. Er is een basisniveau van onderhoud, waarbij constructieve veiligheid en functionaliteit worden bewaakt.

Groen
Het groenareaal in Borne omvat hagen, gras, natuurlijke en cultuur beplanting. De technische kwaliteit wordt o.a. gemeten aan de hand van het sluitingspercentage van de beplanting, dit heeft invloed op de mate van onkruidgroei en onderhoudsbehoefte. De inspectieresultaten laten zien dat een deel van de groenvakken in afnemende staat verkeert en op termijn niet meer voldoet aan het gewenste kwaliteitsniveau. De restlevensduur van delen van het areaal is beperkt, waardoor regulier onderhoud niet altijd toereikend is. Het voldoen aan het gewenste beeldkwaliteitsniveau is daarmee niet altijd haalbaar.

Openbare Verlichting
De openbare verlichting in Borne is in 2020 vernieuwd en bestaat grotendeels uit energiezuinige Ledverlichting. De huidige staat van de verlichting is goed, met een gemiddelde levensduur van 20 jaar voor armaturen en 40 jaar voor masten. Er is geen sprake van een directe vervangingsbehoefte.

Riool
De riolering in Borne wordt onderhouden conform het Watertakenplan (2022-2026). Om de 15 jaar wordt de riolering geïnspecteerd en om de 7 jaar gereinigd. Bij klachten en (urgente) meldingen wordt extra gecontroleerd.

Spelen
De kwaliteit van het speelareaal in Borne is over het algemeen redelijk tot goed te noemen. De gemeente beschikt over 114 formele speelplekken verspreid over acht wijken en dorpskernen, aangevuld met schoolpleinen en sportvoorzieningen. Het speelaanbod richt zich vooral op kinderen van 4 tot 12 jaar, maar biedt weinig uitdaging voor oudere jeugd en is beperkt toegankelijk voor mindervaliden. Natuurlijke inrichting is vaak aanwezig, maar variatie in toestellen ontbreekt. Daarnaast zorgen slechte drainage en wateroverlast op sommige locaties voor verminderde bruikbaarheid, vooral in natte periodes. Ook is er in versteende gebieden weinig ruimte voor informeel spel door geparkeerde auto's en smalle straten.

Straatmeubilair
De kwaliteit van het straatmeubilair is onvoldoende in beeld. In de periode 2025-2028 wordt daarom een inventarisatie en inspectie uitgevoerd op kwaliteit.

Verkeersvoorzieningen
De verkeersborden, wegmarkeringen en verkeersregelinstallaties in Borne worden periodiek gecontroleerd op functionaliteit en zichtbaarheid. Op sommige locaties is sprake van verouderde borden of onduidelijke markeringen. Ten behoeve van de Data top 15 zijn alle borden geïnventariseerd. Deze gegevens komen in 2025 beschikbaar. Op basis daarvan kan een analyse worden uitgevoerd op ligging, noodzaak en kwaliteit. Daarnaast zijn er vier verkeersregelinstallaties die op dit moment in goede staat verkeren en regulier worden onderhouden.

Watergangen

De primaire stedelijke watergangen vallen onder het beheer van het waterschap Vechtstromen, terwijl de gemeente verantwoordelijk is voor diverse vijvers en secundaire watergangen. In vijvers wordt een onderhoudsmethode toegepast die de ecologische balans ondersteunt. In het buitengebied is op dit moment onvoldoende zicht op het netwerk van watergangen met wateroverlast op een aantal locaties tot gevolg.

Wegen

De gemeente Borne beschikt over een gevarieerd wegenareaal, bestaande uit asfaltwegen, klinkerwegen en fietspaden. Een aanzienlijk deel van de wegen heeft onbekende aanlegjaren, waardoor een langetermijnplanning op basis van levensduur niet overal mogelijk is. Wel tonen inspecties aan dat op meerdere locaties sprake is van slijtage, verzakkingen of bijvoorbeeld wortelopdruk. Voor de achterstanden in het areaal is in de Nota Kapitaalgoederen 2021-2024 een voorziening ingesteld van € 2 miljoen. In de afgelopen jaren is deze beperkt aangesproken, en zijn de achterstanden in het areaal niet ingelopen. Dit vanwege het ontbreken van een meerjarenplanning voor de vervanging van het areaal in oude wijken.

Beheerbudget

Tabel 2 geeft het budgetoverzicht weer van de verschillende assets die de gemeente beheert. Hierin zijn alle voor de asset te maken kosten opgenomen, en voor riolering en water tevens de inkomsten uit de rioolheffing op basis van het kostendekkingsmodel.

Tabel 2: budgetoverzicht assets

Budgetoverzicht		2025
Begraafplaatsen	€	262.572
Groen	€	1.790.721
Bomen	€	175.984
Civiele kunstwerken	€	172.162
Riolering en water*	€	-425.580
Openbare verlichting	€	232.739
Speelplaatsen	€	100.115
Straatmeubilair	€	49.685
Wegen	€	1.880.558
Totaal	**€**	**4.238.956**

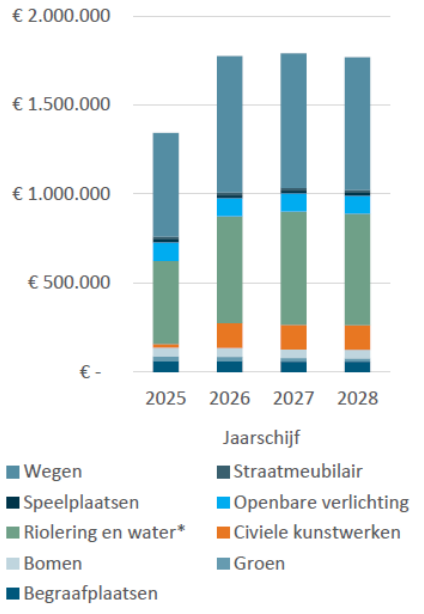
In het algemene budgetoverzicht zitten alle kosten opgenomen, waaronder bijvoorbeeld de energiekosten, waterschapslasten, verzekering en kapitaallasten. In tabel 3 zijn enkel de directe onderhoudskosten opgenomen, te weten de toegerekende loonkosten van personeel en de uitvoerings- en onderhoudskosten. Daarbij is aangegeven welk aandeel van het totaal ondergebracht is in de DVO met Twente Milieu. In tabel 2 is uitgegaan van de huidige begroting (2025), waarin de wijziging omtrent de indexatie van de DVO nog niet verwerkt zit.
[1]

*De budgetten voor riolering en water zijn onderbouwd in het Watertakeplan.

Tabel 3: Directe onderhoudskosten assets

Onderhoudsbudgetten	2025	
Begraafplaatsen	€	166.800
Waarvan DVO Twente Milieu	€	*157.500*
Groen	€	1.761.836
Waarvan DVO Twente Milieu	€	*1.487.500*
Bomen	€	126.600
Waarvan DVO Twente Milieu	€	*114.500*
Civiele kunstwerken	€	152.150
Waarvan DVO Twente Milieu	€	-
Riolering en water	€	1.197.809
Waarvan DVO Twente Milieu	€	*651.500*
Openbare verlichting	€	62.700
Waarvan DVO Twente Milieu	€	-
Speelplaatsen	€	84.100
Waarvan DVO Twente Milieu	€	*65.000*
Straatmeubilair	€	32.200
Waarvan DVO Twente Milieu	€	*21.200*
Wegen	€	1.234.900
Waarvan DVO Twente Milieu	€	*523.500*
Totaal	**€**	**4.819.095**
Waarvan DVO Twente Milieu[2]	***€***	***3.020.700***

Daarnaast draagt de gemeente kapitaallasten van reguliere gedane investeringen in de openbare ruimte. Figuur 3 geeft deze weer. De investeringen die in 2023 en 2024 gedaan zijn in met name kunstwerken en groen zijn vanaf 2026 opgenomen in de kapitaallasten. Hiermee groeit gemeente Borne in tot ca. € 1,8 miljoen in 2027 op basis van investeringen die in het verleden gedaan zijn.

Figuur 3: kapitaallasten gedane investeringen

Onderhoud

De gemeenteraad heeft in 2021 ingestemd met de Nota Kapitaalgoederen 2021-2024. In tabel 4 zie je een overzicht van de beschikbaar gestelde middelen.

In deze nota is ook opgenomen dat er voor het wegwerken van achterstand onderhoud van wegen een voorziening is ingesteld van € 1.700.000 in het boekjaar 2020. Deze voorziening is nog niet aangewend, vanwege het ontbreken van een meerjarig investeringsplan. Met het vaststellen van dit IBOR, wordt ook het meerjarig investeringsplan vastgesteld.

[2] Onder voorbehoud van wijzigingen i.v.m. indexatie DVO.

Investeringen	2021	2022	2023	2024
Wegen	100.000	100.000	100.000	100.000
Bermen	70.000			
Verkeers- en straatnaamborden	70.000			
NBd Borden			70.000	
Bomen	280.000	240.000	220.000	220.000
Speeltoestellen	42.000	42.000	42.000	42.000
Totale investering	**562.000**	**382.000**	**432.000**	**362.000**

Tabel 4: Middelen uit Nota Kapitaalgoederen 2021-2024

In de verschillende jaarverslagen is over de besteding verantwoording afgelegd.

Afschrijvingstermijn

In de huidige situatie wordt het areaal voor wegen, riool en bomen afgeschreven in 30 jaar, speeltoestellen in 15 jaar. Tot voor kort werd zelfs 90% van het riool ineens afgeschreven en het restant over 30 jaar. De technische levensduur voor riool en wegen is echter langer. Dit leidt tot een hogere jaarlijkse druk op de kapitaallasten, terwijl het asset technisch nog lang niet aan vervanging toe is.

Vernieuwingsopgave (MJIP)

De gemeente Borne beschikt over een groot areaal aan openbare ruimte. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de instandhouding. De afgelopen decennia is met name door het uitvoeren van (groot) onderhoud geprobeerd deze openbare ruimte zo goed mogelijk in stand te houden. Bepaalde wijken zijn nu echter zodanig verouder of versleten dat onderhoud niet meer toereikend en effectief is. In deze wijken dient de openbare ruimte vernieuwd te worden. Het gaat hierbij om de wijken:

Deze zogenoemde ouden wijken zijn:

1. t Wensink Zuid fase 2- 4
2. t Wensink Noord
3. Vogelbuurt (Spechtstraat - spoor)
4. Refined (Ververstraat e.o)
5. t Oldhof
6. Oude Almeloseweg (Vogelbuurt Noord
7. Letterveld |
8. Letterveld || (Hazelaarstraat e.o.)
9. Het Hulscher Zenderen

In totaal gaat het om de volgende oppervlakten:

Tabel 5: areaal oude wijken

	Riolering	Wegen	Groen	Bomen	Speeltoestellen
	m1	m2	m2	st	st
Het Hulscher	1.062	20.536	6.980	77	9
Letterveld I	2.481	22.774	29.888	453	20
Letterveld II	6.332	62.515	54.405	545	26

Oldhof	2.613	17.205	26.525	337	14
Oude Almeloseweg	2.415	20.536	19.925	684	-
Refined	1.473	17.869	23.880	126	16
Vogelbuurt	1.088	8.383	3.398	187	4
Wensink Noord	4.659	33.743	10.192	216	3
Wensink Zuid	4.405	65.341	74.108	480	32
	26.528	268.902	249.301	3.105	124

Ten behoeve van deze vernieuwingsopgave is in de Nota Kapitaalgoederen het kapitaalgoederenfonds ingericht. In tabel 6 is de opbouw van dit fonds weergeven.

Tabel 6: Opbouw kapitaalgoederenfonds

RESERVE KAPITAALGOEDEREN	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
TOEVOEGING	100.000	200.000	300.000	400.000	500.000	500.000
ONTREKKING SPANJAARDSWIJK				124.000	124.000	124.000
SALDO (CUMULATIEF)	100.0000	300.000	600.000	876.000	1.252.000	1.628.000

Ten aanzien van de omvang en de opbouw van dit fonds zijn nieuwe inzichten. Deze worden in het hoofdstuk ‘wat kost dit?’ beschreven.

Gewenste situatie 2025 en verder

In dit hoofdstuk wordt de gewenste situatie geschetst ten aanzien van het verzorgend & technisch onderhoud van de openbare ruimte, de vervanging van het areaal en de integrale vernieuwingsopgave van de oude wijken (MJIP).

Beheerkwaliteitsniveau

In het vorige hoofdstuk is de huidige situatie rondom het beheerkwaliteitsniveau beschreven. Het advies is om de bestaande beheerkwaliteit te continueren en in het geval van nieuwe aanleg bij wegen ook beeldkwaliteitsniveau B aan te houden. Dit voorkomt kapitaalvernietiging en zorgt ervoor dat wordt voldaan aan de richtlijnen. Voorbeelden van recent aangelegde wegen zijn de Spanjaardswijk, Europastraat, F35 en het Centrum. Beeldkwaliteit B sluit aan bij het gemeentelijke streven naar sober en doelmatig beheer en voorkomt veiligheidsrisico's, met name op wegen.

Een van de uitgangspunten van het IBOR is dat er géén onderscheid wordt gemaakt in beheerkwaliteit op basis van financiële bijdragen van derden. Dit voorkomt ongelijkheid. Daarom wordt voorgesteld om het kantorenpark op hetzelfde beheer- en onderhoudsniveau te onderhouden als een bedrijventerrein. Indien ondernemers hier een plus op wensen, dient er parkmanagement te worden opgezet.

In de CROW-richtlijnen 2023 zijn er geen officiële B+ beeldmeetlatten opgenomen. Daarom is het voorstel om de begraafplaats op hetzelfde niveau te beheren als het centrum en het stationsgebied. De begraafplaats krijgt beheerkwaliteitsniveau A vanwege de emotionele en maatschappelijke waarde ervan. Dit past bij het karakter van de plek als een respectvolle en verzorgde omgeving, vergelijkbaar met andere representatieve gebieden.

Ook zijn de beeldmeetlatten voor riolering en kolken samengevoegd onder de categorie 'riolering', waaronder aspecten als kolk-belemmering inlaat, kolk vullingsgraad en lijngoot vullingsgraad vallen. Vanwege het belang van goed functionerende kolken voor waterafvoer en de toenemende invloed van klimaatverandering is gekozen voor beheerkwaliteitsniveau A voor riolering.

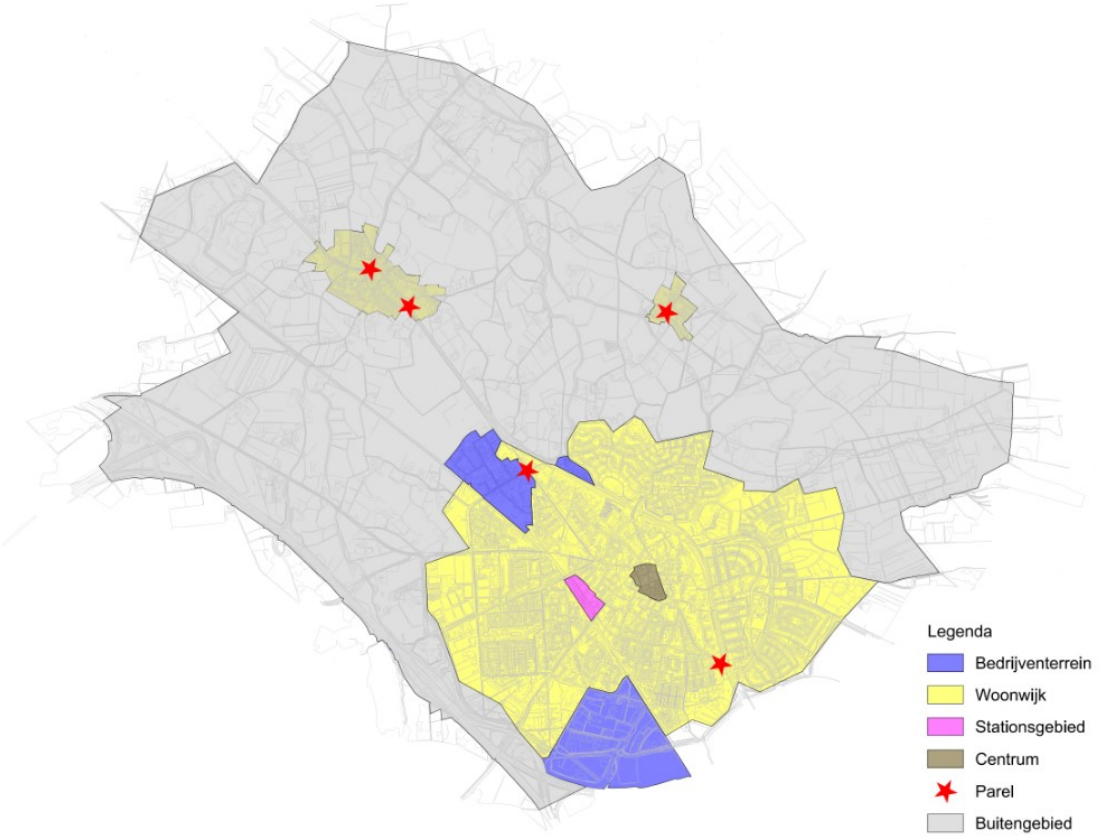
Er wordt onderscheid gemaakt in beheerkwaliteitsniveaus per gebiedstype om aan te sluiten bij de functie en zichtbaarheid van een gebied. Centrum, stationsgebied en andere publiek intensief gebruikte locaties worden op niveau A beheerd, terwijl woonwijken, bedrijventerreinen en het buitengebied, een doelmatig maar acceptabel niveau B krijgen. Deze beheerkwaliteitsniveaus gaan in per 2027, nadat ook de uitvoerings- en beheerplannen zijn vastgesteld. Bij nieuwe inrichting worden de kwaliteitsniveaus vanaf vaststelling van het IBOR meegenomen.

Tabel 7: gewenste beheerkwaliteitsniveau 's

	Centrum	Stationsgebied	Parels[3]	Begraafplaats	Bedrijventerrein	Woonwijk	Buitengebied
Groen	A	A	A	A	B	B	B
Verharding	B	B	B	B	B	B	B
Water	A	A	B	A	B	B	B
Riolering	A	A	A	A	A	A	A
Civiele kunstwerken	A	A	B	A	B	B	B
Meubilair	A	A	A	A	B	B	B

[3] Onder de parels vallen: **Zenderen**: Rotonde en toegangsweg Hoofdstraat en de Roggemaaier. **Hertme**: Veegerplein. **Borne**: Rotonde bij KIR, Rotonde Bonte Koe, Kruispunt Royal Dragons / Grotestraat (bij Jasmin Garden).

Kaart 1: overzicht gebieden irt beheerkwaliteit

Technische kwaliteit

In het hoofdstuk de huidige situatie is de beschreven dat de technische staat van de assets in de openbare ruimte (kapitaalgoederen) is vergelijkbaar zijn met het rapportcijfer 6. Dit basisniveau betekent instandhouding op zodanige wijze dat de assets in de openbare ruimte tegen minimale kosten, veilig hun functie vervullen, en dat voldaan wordt aan wettelijke eisen. Het basisniveau is daarmee te beschouwen als een minimaal niveau.

Maar kwaliteit heeft ook betrekking op materiaalkeuze. Bij de uitgangspunten staat onder andere dat we streven naar het gebruik van duurzame en circulaire materialen, mits de kosten in verhouding staan tot die van de niet duurzame/circulaire oplossingen. Daarbij wordt ook gekeken naar de investering vs. levensduur. Een product kan in aanschaf wellicht duurder zijn, maar door een langere technische levensduur en hogere restwaarde kan de exploitatie toch voordeliger uitvallen.
Het voornemen om wegen op te waarderen naar 30 km/u wegen, betekent een afname in asfalt en een toename in elementenverharding (conform voorschriften CROW). Daarbij is de keuze te maken om voor beton of gebakken materialen te kiezen. Betonnen materiaal neemt in de loop der jaren af in kwaliteit en uitstraling en gebakken materiaal blijft kwaliteit en restwaarde houden. Uit onderzoek blijkt dat 90% van het gebakken materiaal her te gebruiken is. De aanschafwaarde en verwerkingskosten van gebakken materiaal is echter hoger t.o.v. beton (ongeveer factor 1,5 a 2). Hoewel de initiële investering voor gebakken klinkers hoger is, bieden ze door hun langere levensduur en hogere restwaarde een duurzamere en uiteindelijk kostenefficiëntere oplossing voor weg- en tuinbestrating.

Bovendien kiezen we voor materialen en ontwerpen die meerdere vraagstukken tegelijkertijd aanpakken binnen dezelfde ruimte. Denk hierbij aan waterdoorlatende bestrating in combinatie met groeiplaatsverbetering voor bomen of waterinfiltratie in plantvakken zodat ook natuurwaarde kan

worden gecreëerd. De afwegingen rondom materiaalkeuzes worden per situatie beoordeeld op basis van uitdaging, uitgangspunten, budget en toekomstige beheerbaarheid.

Beheerbudget

In 2025 en 2026 worden de areaalgegevens in het beheersysteem geactualiseerd en gecomplementeerd. Ook wordt, na vaststelling van dit IBOR, gestart met het actualiseren van de productbladen in samenwerking met Twente Milieu. Dit, samen met de nieuwe beeldkwaliteitsniveaus per gebied maakt dat de DVO opnieuw moet worden opgebouwd. Nadat deze exercitie is uitgevoerd kan de opdracht verstrekt worden om een theoretische beheerkostenberekening uit te voeren zodat ook de onderhoudsbudgetten voor verzorgend & technisch onderhoud kunnen worden getoetst op basis van kengetallen. Deze financiële impact wordt in beeld gebracht bij de kaderstelling in 2027.

Onderhoud

Het technisch onderhoud is onder te verdelen in klein en groot onderhoud. Wanneer de ondergrens van het beheerkwaliteitsniveau is bereikt is klein of groot onderhoud nodig. Dit kan cyclisch worden ingepland op basis van beheerdata. Daarbij wordt ook rekening gehouden bij de gebruiksintensiteit. Als voorbeeld: bij gebiedsontsluitingswegen waar een hogere gebruiker intensiteit is, is zal er sneller onderhoud nodig zijn dan bij de erftoegangswegen. Waar mogelijk (afhankelijk van beschikbare data) wordt in de beheerkostenberekening concreet geraamd wat de benodigde onderhoudsbudgetten op het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau moeten zijn. Daarnaast worden de lang cyclische kosten, wat gemiddeld genomen aan onderhoud op het areaal in Borne gedaan zou moeten worden, in beeld gebracht.

In bijlage toelichting beheerdomeinen (25bij03315) lees je een uitgebreide toelichting op de gewenste ontwikkelingen met betrekking tot het areaal. Een samenvatting per asset wordt hier gepresenteerd met de belangrijkste aandachtspunten. Een aantal van de voorgestelde maatregelen worden financieel uitgewerkt in dit IBOR. Dat betreffen vervangings- en vernieuwingsmaatregelen. Maatregelen die betrekken hebben op verzorgend en technisch onderhoud worden op een later moment uitgewerkt.

Bomen

De gemeente Borne wil een gezond, toekomstbestendig bomenbestand met een evenwichtige leeftijdsopbouw en een divers soortenbestand. Bomen moeten voldoende groeiruimte en een kwalitatieve groeiplaats hebben om vitaal te blijven. Door middel van regelmatige inspecties en onderhoud wordt de veiligheid en stabiliteit van bomen gewaarborgd, door te investeren in de groeiplaats wordt overlast door wortelopdruk waar mogelijk beperkt. Dit betreft een continuering van bestaande werkwijze. Wel is de verwachting dat gezien de kwaliteit van het bomenbestand de komende jaren de vraag naar onderhoud toeneemt.

Civiele Kunstwerken

Civiele kunstwerken zoals bruggen, tunnels en viaducten moeten veilig, functioneel en in goede staat van onderhoud verkeren. Voorgesteld wordt om de huidige kwaliteit van de civiele kunstwerken in te plannen en op basis van die kwaliteitsbeoordeling de inspecties periodiek in te plannen. Dit is een efficiëntere werkwijze waarmee nog steeds aan de veiligheidscriteria kan worden voldaan. Mogelijk brengt dit een kostenbesparing met zich mee. Dit wordt in 2026 in kaart gebracht.

Groen

Het groenareaal in Borne moet bijdragen aan biodiversiteit, ecologische waarde en een prettige leefomgeving. Waar mogelijk wordt ecologisch beheer toegepast. Het voorstel is om op basis van vooraf gestelde criteria geschikt areaal te selecteren. Uitgangspunten daarbij zijn de locatie, functie

en de kansen voor biodiversiteit. Areaal wordt op basis van vastgestelde criteria beoordeeld en geselecteerd. Het onderhoud en beheer kan worden uitgevoerd binnen de DVO met Twente Milieu. Op basis van inspectiegegevens worden er vervangingspieken verwacht tussen de 5 en 10 jaar. Dit geeft aan dat de kwaliteit achteruitgaat tot een punt waarop regulier onderhoud niet meer toereikend en effectief is. Bij het vervangen van het areaal worden de beleidsambities en uitgangspunten meegenomen.

Openbare Verlichting

In 2020 is alle openbare verlichting in Borne vernieuwd. Het reguliere onderhoud is geregeld middels een raamovereenkomst en groot onderhoud is voorlopig niet aan de orde.

Riool

Het rioolstelsel moet betrouwbaar en toekomstbestendig zijn, met een goede scheiding tussen afvalwater, hemelwater en grondwater om wateroverlast en vervuiling van oppervlaktewater te voorkomen. Waar mogelijk wordt hemelwater lokaal geïnfiltreerd, gebufferd en hergebruikt, zodat de druk op het rioolstelsel wordt verminderd. Riolen worden preventief onderhouden en gecontroleerd op verstoppingen, lekkages en constructieve stabiliteit. Deze uitgangspunten zijn benoemd en eveneens vastgelegd in het Watertakenplan 2022-2026. Dit watertakenplan wordt op basis van de uitgangspunten uit dit IBOR vernieuwd. Ook zal hierin de meerjarenplanning voor vernieuwing worden meegenomen. Dit betekent dat een aantal geplande onderhoudswerkzaamheden niet worden uitgevoerd, uiteraard onder voorbehoud dat dit geen risico vormt voor de leefomgeving. De impact hiervan op de rioolheffing zal ook worden doorgerekend.

Spelen

De komende jaren ligt er in Borne een cyclische vervangingsopgave voor speelvoorzieningen voor het vernieuwen van het areaal buiten de oude wijken. Naarmate speelplekken het einde van hun technische levensduur bereiken, benutten we deze momenten om onze beleidsuitgangspunten mee te nemen en het speelaanbod toekomstbestendig te maken. Daarbij zetten we in op meer variatie, inclusiviteit, natuurlijke speelaanleidingen en een beter aanbod voor oudere jeugd. Ook wordt actief gewerkt aan het verbeteren van de ondergrond zodat speelplekken beter bestand zijn tegen wateroverlast en jaarrond bespeelbaar blijven.

De gewenste uitwerking en uitvoering van deze opgave wordt vastgelegd in het Uitvoeringsplan Spelen, dat in 2026 wordt aangeboden. Dit plan vormt de basis om de komende jaren stapsgewijs te werken aan een divers, toegankelijk en klimaatbestendig speelnetwerk, waar kinderen veilig en gevarieerd kunnen spelen en bewegen in een groene en gezonde leefomgeving.

Straatmeubilair

De kwaliteit en omvang van het straatmeubilair is onvoldoende in beeld. Er ligt een uitdaging voor inventarisatie en kwaliteitsbepaling. Op basis van de inventarisatie kan bepaald worden waar bijvoorbeeld overbodige paaltjes staan. Dit is relevant ten aanzien van de beleving en het gebruik van de openbare ruimte, maar ook wanneer de DVO wordt ingericht op eenheidsprijzen. Wanneer een asset geen functie meer heeft kan deze als overbodig worden aangemerkt.
Ook wordt gestart met het analyseren van de vullingsgraad van de prullenbakken zodat de locaties van de afvalbakken beter afgestemd kunnen worden op de behoefte. Op basis van data inzichten kunnen op basis van de uitgangspunten onderbouwde keuzes worden gemaakt. De impact wordt in beeld gebracht in het uitvoeringsplan.

Verkeersvoorzieningen

Op basis van de inventarisatie die is uitgevoerd t.b.v. de Data top 15 kan bepaald worden welke maatregelen er gewenst zijn ten aanzien van het bordenbestand. Ook wordt het bordenbestand

getoetst op nut en noodzaak. Dit heeft mogelijk financiële gevolgen. Deze worden in 2026 in beeld gebracht.

Watergangen

Ten aanzien van klimaatadaptatie en ecologische ambities wordt voorgesteld de watergangen in beeld te brengen evenals de hoogte van duikers, de stroming van het water en vegetatiekwaliteit. Dit samen met de eerder gemaakte inventarisatie geeft een goed beeld van de situatie in het buitengebied. Op basis daarvan kan bepaald worden of en welke activiteiten worden uitgevoerd. Nadere uitwerking volgt in het uitvoeringsplan.

In navolging op de pilots rondom Eko baggeren is het voorstel deze beheermethode toe te passen op meerdere vijvers. Dit is een preventieve en ecologische vorm van jaarlijks beheer dat qua kosten vergelijkbaar is met het periodiek op traditionele wijze baggeren van vijvers.

Wegen

Voor wegen bestaat een opgave om achterstanden in het onderhoud weg te werken in aansluiting op de vervanging van de oude wijken. Daarom zijn de benodigde onderhoudsbudgetten voor groot onderhoud bepaald voor de komende periode. Hierbij zijn de geplande maatregelen op basis van de inspectie afgestemd op de integrale vernieuwing van de oude wijken. Van de in totaal € 3,03 miljoen achterstand bevindt zich ca € 1,0 miljoen in de oude wijken die onder het MJIP vallen, waar deze onderhoudsachterstanden dus niet weggewerkt worden in afwachting van de integrale vernieuwing. Er is een voorziening onderhoud kapitaalgoederen van 1,7 miljoen voor het wegwerken van deze achterstanden. Om deze voorziening op peil te brengen is daarom eenmalig een extra dotatie van 330.000 euro gedaan.

Afschrijvingstermijn

Het voorstel is om de afschrijvingstermijnen van de assets in de openbare ruimte aan te passen, zodat deze beter aansluiten bij de technische levensduur en cyclisch beheer.

Dat betekent dat we gaan werken met de afschrijftermijnen 15, 30 en 60 jaar. Daarbij hanteren we:

- 60 jaar voor wegen en riool
- 30 jaar voor groen en bomen
- 15 jaar voor spelen

Met deze afschrijvingstermijnen sluiten we aan bij de ambitie om onderhoud en vernieuwing cyclisch in te plannen waarbij we integraal werken mogelijk maken, met zo min mogelijk kans op kapitaalvernietiging. Deze wijziging zorgt er bovendien voor dat de kapitaallasten op korte termijn dalen, doordat de afschrijvingen over een langere periode worden gespreid. Wel nemen de totale rentelasten toe door de langere looptijd van de lening.

In hoofdstuk huidige situatie zijn de kapitaallasten voor reeds gedane investeringen in beeld gebracht (figuur 2). Conform de BBV is het mogelijk om de resterende boekwaarde over de verlengde resterende afschrijvingstermijn af te schrijven. In het uitvoeringsplan wordt dit verder uitgewerkt.

Vernieuwingsopgave (MJIP)

In het hoofdstuk huidige situatie is de vernieuwingsopgave in beeld gebracht. De komende jaren wordt dit areaal planmatig vervangen. De voorgestelde werkwijze, aansluitend op de P&C cyclus van de gemeente Borne is beschreven in het hoofdstuk strategie.

Om de financiële omvang van deze vervangingsopgave te bepalen zijn naast kwaliteit en afschrijvingstermijn nog een aantal factoren van belang, te weten het tempo en de prioritering

Tempo

Uitgaande van een verwachte technische levensduur van 60 jaar (riolering en wegen) is bepaald op welk moment het vernieuwen van de oude wijken afgerond moet zijn om veiligheidsrisico's en kapitaalvernietiging te beperken. Dat betekent dat idealiter de vernieuwing van de eerste 9 wijken die nu in scope zijn, voor 2039 wordt afgerond op basis van de ondergrens van 60 jaar.

Bij het vernieuwen van de openbare ruimte doorloop je een aantal fasen. Afhankelijk van de omvang van de wijk varieert de doorlooptijd per fase. In het hoofdstuk strategie staat deze aanpak uitgebreid beschreven. In tabel 8 zie je de doorlooptijd per fase, per categorie.

Tabel 8: doorlooptijden per fase / per categorie

	M2	VF	PV	TU+A	R	UL/N	Projectduur in maanden
Categorie 1	5.000 – 15.000 m2	3	9	3	18	3	36
Categorie 2	15.000 – 30.000 m2	6	12	3	30	3	54
Categorie 3	30.000 – 60.000 m2	9	15	6	36	3	69
Categorie 4	60.000 – 100.000 m2	12	18	6	42	3	81

Op basis van deze realistische doorlooptijden per fase en de verwachtte technische levensduur van het areaal wegen en riool is het voorstel om twee wijken in de verkenningsfase en/of planvormingsfase te hebben. Daarnaast kunnen, afhankelijk van de omvang van het areaal max. 2 tot 3 vernieuwingswijken in uitvoering zijn.

Prioritering

Op 5 november 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met het prioriteringskader. Op basis van dit prioriteringskader is de volgorde van de te vernieuwen wijken bepaald (bijlage 3):

1. Wensink Zuid fase 2-4
2. Wensink Noord
3. Vogelbuurt (Spechtstraat - spoor)
4. Refined (Ververstraat e.o)
5. t Oldhof'
6. Oude Almeloseweg (Vogelbuurt Noord)
7. Letterveld |
8. Letterveld || (Hazelaarstraat e.o.)
9. Het Hulscher Zenderen

Op basis van deze prioritering en de doorlooptijden per fase is een planning opgesteld. Conform deze planning zal de vernieuwing van deze wijken in 2039 voltooid zijn, dit betekent dat er beperkte risico's zijn ten aanzien van achterstallig onderhoud en er geen tot minimale kapitaalvernietiging optreedt.

Wat kost dit?

Verzorgend onderhoud

Ten aanzien van het verzorgend onderhoud is het van belang de basis op orde te brengen. Dat wil zeggen dat we voor de korte en lange termijn de onderhoudsbehoefte in kaart brengen, om vervolgens integrale afwegingen te kunnen maken. Het is daarbij van belang om de areaalgegevens uit te breiden met informatie over o.a. watergangen en bermen, meubilair, bebording en civiele kunstwerken. Daarnaast worden de productbladen, waarin o.a. de werkzaamheden zijn beschreven, geactualiseerd op basis van de uitgangspunten van het IBOR. Vervolgens kan een kostprijs per eenheid gemaakt worden en kan de DVO met Twente Milieu opnieuw worden opgebouwd. Om deze te toetsen voeren we vervolgens een theoretische beheerkostenberekening uit. Deze actie geeft inzicht in de benodigde budgetten voor het dagelijks verzorgend onderhoud. Het vertrekpunt daarbij is dat dit kostenneutraal kan worden uitgevoerd. De uitkomsten van deze activiteiten worden verwerkt in het uitvoeringsplan dat in 2026 wordt aangeboden aan de gemeenteraad.

Om dit te kunnen uitvoeren is er budget van 75.000 euro benodigd, deze kosten zijn te dekken uit de reserve beleidsontwikkeling.

Technisch onderhoud en vervanging

Om het gewenste kwaliteitsniveau te behouden is onderhoud nodig. In de bijlage toelichting beheerdomeinen (25bij03315) is de verwachte onderhoudsbehoefte per beheerdomeinen beschreven en wat de benodigde financiële middelen zouden moeten zijn. Uit de berekeningen blijkt dat er meer middelen benodigd zijn dan nu opgenomen in de begroting. Echter is dit een theoretische berekening, de daadwerkelijk benodigde middelen zijn sterk afhankelijk van bijvoorbeeld beschikbare capaciteit en het slim combineren van werkzaamheden. Deze afwegingen worden gemaakt in het uitvoeringsplan en worden bij de kaderstelling 2027 aangeboden.

Mogelijk kan de benodigde dekking voor deze aanvullende incidentele en structurele lasten (zowel budget als kapitaallasten) gevonden worden in de kostenreductie van dotaties in de reserve kapitaalgoederen, van € 100.000 in 2025 en € 200.000 in 2026 e.v. Daarnaast kunnen de reeds lopende kapitaallasten ook op basis van de voorgestelde afschrijvingstermijnen herzien worden. Het BBV staat toe de resterende boekwaarde over de verlengde afschrijvingstermijn af te schrijven. Hierdoor kan in de komende planjaren een reductie van de reeds lopende kapitaallasten plaatsvinden. Daarnaast vraagt het MJIP grootschalige investeringen in de openbare ruimte, maar biedt deze langjarige vooruitblik ook de mogelijkheid tussentijds groot onderhoud niet uit te voeren in afwachting van integrale vernieuwing. Hiermee wordt een fictieve onderhoudsomvang van ca. € 2,3 miljoen bespaard, die zonder het MJIP wel in de planning opgenomen had moeten worden. Deze opties worden uiteraard ook meegenomen in de uitvoeringsplannen.

Om tot die tijd wel de huidige beleidslijn te kunnen vervolgen is het noodzakelijk dat de beschikbaar gestelde kredieten uit de Nota Kapitaalgoederen 2021 – 2024 in 2025 en 2026 worden gecontinueerd. Dat betekent concreet:

- 100.000 euro voor vervanging en levensduur verlengend onderhoud aan wegen
- 220.000 euro voor vervanging en levensduur verlengend onderhoud van bomen
- 50.000[4] euro voor vervanging en levensduur verlengend onderhoud van spelen.

[4] (Dit bedrag was 42.000, maar door het veranderen van de regels rondom activeren dient dit nu 50.000 te zijn).

Deze kapitaallasten kunnen worden gedekt vanuit de stelpost vervangingsinvesteringen.

De totale achterstand voor het areaal wegen, buiten de oude wijken, is berekend op 2,03 miljoen. Voor het inlopen van de achterstanden in het wegenareaal is in de Nota Kapitaalgoederen 2021-2024 reeds een voorziening ingesteld. Momenteel is in die voorziening ca. € 1,7 miljoen beschikbaar. Dit betekent dat voor het inlopen op de complete achterstand een incidentele aanvullende dotatie van € 330.000 benodigd is. Dit loopt via de jaarstukken. De BBV schrijft voor dat een voorziening op peil moet zijn.

Vernieuwing (MJIP)

In het hoofdstuk gewenste situatie is een toelichting gegeven op de vernieuwingsopgave. Op basis van deze planning en afschrijvingstermijnen is de financiële omvang berekend. Er zijn aannames en uitgangspunten gehanteerd die ten grondslag liggen bij het bepalen van de financiële omvang, zie bijlage 4.

De totale vernieuwingswaarde is geraamd op ongeveer 64 miljoen incl. de Spanjaardswijk:

Tabel 9: Totale vernieuwingswaarde

Investeringsomvang	Riolering	Klimaat	Totaal t.l.v. rioolheffing	Wegen	Groen	Bomen	Spelen	Totaal
Het Hulscher	€ 648.177	€ 376.067	€ 1.024.244	€ 497.441	€ 87.119	€ 100.106	€ 22.083	€ 1.730.993
Letterveld I	€ 2.145.648	€ 878.429	€ 3.024.077	€ 1.173.602	€ 530.344	€ 589.441	€ 46.936	€ 5.364.399
Letterveld II	€ 6.821.645	€ 2.242.097	€ 9.063.743	€ 3.474.953	€ 1.242.924	€ 709.048	€ 83.961	€ 14.574.628
Oldhof	€ 2.111.287	€ 925.410	€ 3.036.696	€ 924.557	€ 481.268	€ 438.125	€ 18.822	€ 4.899.469
Oude Almeloseweg	€ 1.700.819	€ 855.012	€ 2.555.831	€ 1.149.367	€ 363.358	€ 889.251	€ -	€ 4.957.807
Refined	€ 1.390.944	€ 521.674	€ 1.912.618	€ 974.353	€ 570.567	€ 164.147	€ 39.259	€ 3.660.945
Vogelbuurt	€ 966.264	€ 385.355	€ 1.351.619	€ 438.479	€ 109.079	€ 243.114	€ 12.445	€ 2.154.737
Wensink Noord	€ 4.642.305	€ 1.649.627	€ 6.291.932	€ 1.874.075	€ 226.800	€ 285.545	€ 17.369	€ 8.695.722
Wensink Zuid	€ 6.673.053	€ 2.079.647	€ 8.752.700	€ 3.343.825	€ 1.433.552	€ 395.508	€ 90.912	€ 14.016.497
Totaal			€ 37.013.460	€ *13.850.653*	€ *5.045.010*	€ *3.814.285*	€ *331.788*	**€ 60.055.196**
Spanjaardswijk			€ 1.213.550		€ 2.506.450			€ 3.720.000
							Totaal activeren	€ 63.775.196

Op basis van ervaringen in de Spanjaardswijk is een procentuele verschuiving van grijs naar groen doorgerekend. Zie tabel 9. Deze doorrekening in de investeringsomvang geeft aan dat:

- dit een kostenreductie bij wegen oplevert van ca. € 5,7 miljoen over alle vernieuwingswijken gezamenlijk.
- de kostenverhoging voor totale extra aanleg van groen ca. € 1,2 miljoen bedraagt en voor bomen 190k vanwege groeiplaatsverbetering en uitbreiding.
- Met het vergroenen van de openbare ruimte wordt theoretisch dus € 4,4 miljoen bespaard* wordt op de initiële investering (78.000 toename m2 groen en afname grijs). Daarnaast kan er mogelijk ook een gedeelte vervallen van de benodigde ondergrondse berging van water.

** ervan uitgaande dat in elke wijk eenzelfde vergroening mogelijk is (ca. 32%) als in Spanjaardswijk.*

Onderdeel van de in tabel 9 genoemde totalen zijn ook de apparaatslasten voor medewerkers van de gemeente. Een overzicht van deze toeslagen kosten zie je in figuur 3. Artikel 63 lid 1 van de BBV beschrijft dat activa gewaardeerd worden op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprij[5]s. Art. 63 lid 3 specificeert dat:

[5] De verkrijgingsprijs omvat alle kosten die noodzakelijk zijn om een actief te verwerven en gebruiksklaar te maken, zoals aankoop-, transport- en installatiekosten. De vervaardigingsprijs betreft de kosten van zelfgemaakte activa en omvat directe materiaal- en loonkosten, aangevuld met een redelijk aandeel indirecte kosten. Beide vormen de basis voor de waardering en afschrijving van activa.

- De vervaardigingsprijs alle aanschaffingskosten van gebruikte grond- en hulpstoffen,
- Overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, en
- Een redelijk deel van de indirecte kosten,

kan worden toegerekend aan het actief. Daarom is het van belang dat bij de ingang van het MJIP de urenregistratie per project wordt bijgehouden. Zodat een redelijk deel van deze kosten niet ten laste komen van de algemene middelen, maar verdisconteerd kunnen worden in de bijbehorende voorbereidings- en uitvoeringskredieten. Hierdoor mogen de interne lasten die direct gemoeid zijn met het tot uitvoer brengen van projecten in de openbare ruimte mede geactiveerd worden conform BBV. Dit verlaagt de budgettaire druk op de exploitatie of creëert mogelijkheden voor uitbreiding van capaciteit. Dit zal als uitwerking in het uitvoeringsplan worden meegenomen.

De VAT-kosten (voorbereiding, aansturing en toezicht) in de genoemde uitgangspunten in figuur 3 zijn geraamd om 20%, vanwege de gemiddeld grotere inspanning die in de voorbereiding geleverd moet worden.

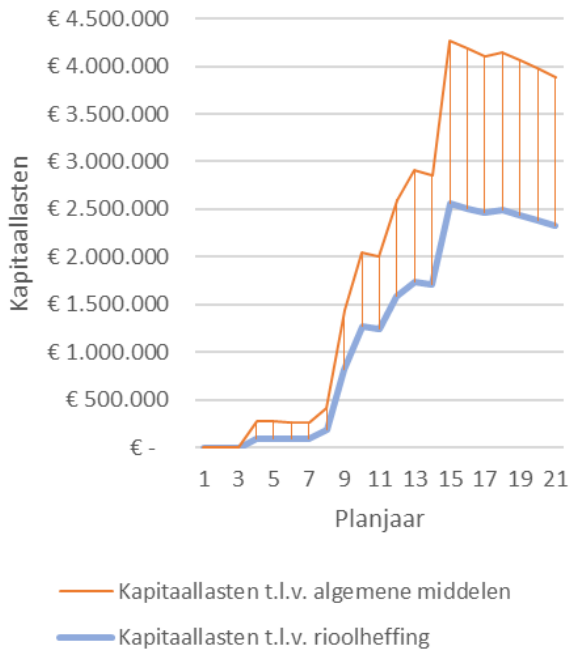
Uitgangspunt	
Peildatum arealen	14-03-2025
Prijspeil (CBS GWW)	01-10-2024
Staartkosten, waarvan:	42%
VAT-kosten	*20%*
Eenmalige kosten	*3%*
Uitvoeringskosten	*8%*
Algemene kosten	*7%*
Winst en risico	*4%*

Figuur 4: toeslagen kosten

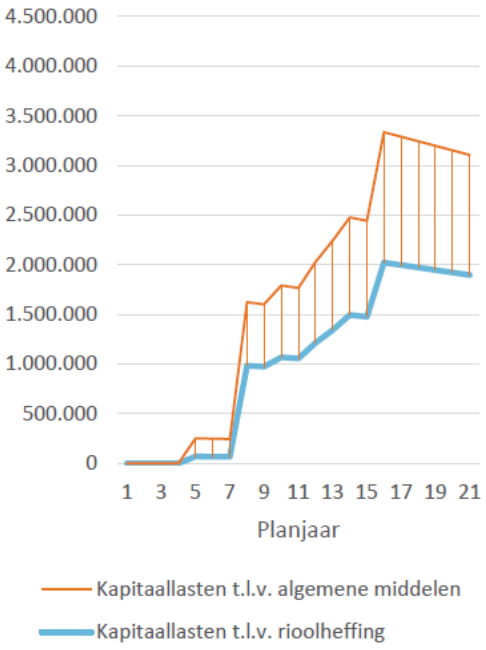
Kapitaallasten

Investeringen in de openbare ruimte worden conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeentes, 2017) geactiveerd. Op de begroting zijn deze daarom terug te vinden als kapitaallasten.

In onderstaande grafieken zijn de kapitaallasten berekend op basis van de vernieuwingskosten per wijk, en de opgestelde planning. Hiermee worden de huidige budgetten getoetst. In onderstaande grafiek wordt inzichtelijk wat de totale kapitaallasten voor de vernieuwingswijken gaan bedragen. In figuur 5 is te zien wat de impact is op de kapitaallasten bij ongewijzigd beleid en figuur 6 laat zien wat de kapitaallasten zijn bij gewijzigde afschrijvingstermijnen.

Figuur 5: Kapitaallasten vernieuwingswijken bij ongewijzigd beleid

Figuur 6: Kapitaallasten vernieuwingswijken bij gewijzigde afschrijvingstermijnen

Door het wijzigingen van de afschrijvingstermijn zijn de kapitaallasten op korte termijn aanzienlijk lager (ca. € 800.000 bij de piek) aangezien de afschrijving over meer jaren gedeeld wordt. Terwijl hetzelfde resultaat wordt gerealiseerd; een veilige, toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving. De rentelast is in totaal echter wel hoger vanwege de langere looptijd van de lening. Gerekend is met 4%.

Dekking van kapitaallasten

In tabel 10 staan de momenteel in de Nota Kapitaalgoederen 2021-2024 opgenomen budgetten voor kapitaallasten weergeven. Hierin is een ingroeimodel te zien, waarmee de dotatie jaarlijks stapsgewijs stijgt tot de beoogde structurele 500.000 euro. Vanaf 2026 is de onttrekking van de Spanjaardswijk opgenomen, dit start in het jaar na gereedkomen.

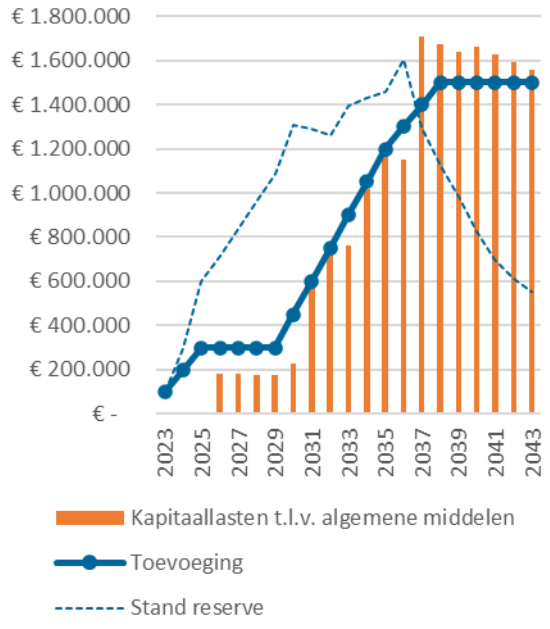
Tabel 10: huidig ingroeimodel

RESERVE KAPITAALGOEDEREN	2023	2024	2025	2026	2027	2028
TOEVOEGING	100.000	200.000	300.000	400.000	500.000	500.000
ONTREKKING SPANJAARDSWIJK				124.000	124.000	124.000
SALDO (CUMULATIEF)	100.0000	300.000	600.000	876.000	1.252.000	1.628.000

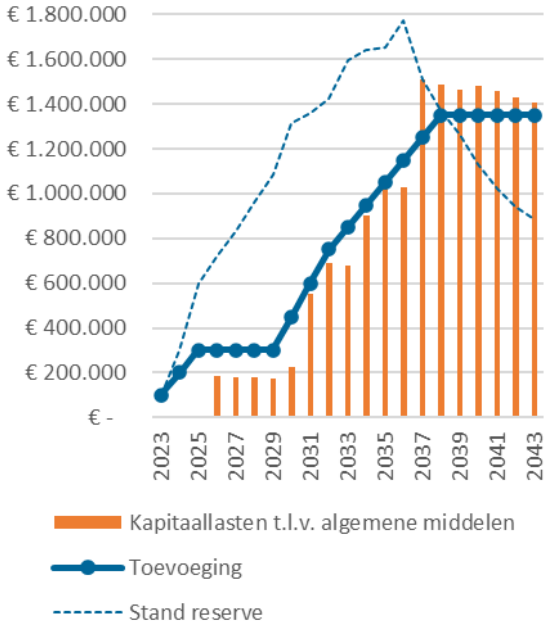
Bij continuering van het huidige beleid als bij het aanpassen van de afschrijvingstermijn kan in afstemming op het ravijnjaar de geplande dotatie van € 300.000 in 2025 doorgetrokken worden in 2026 en 2027. In de huidige begroting was hiervoor respectievelijk 400.000 en 500.000 begroot (zie tabel 10). Hiermee ontstaat ruimte om de effecten van het ravijnjaar (deels) op te vangen.

Bij het continueren van het huidige beleid zal dan de begrootte dekking in de reserve in 2036 uitgeput zijn. De kapitaallasten van de eerste 10 vernieuwingswijken bereiken een hoogtepunt van € 1,7 miljoen in 2037. Om dit te dekken kan dotatie van € 300.000 in 2026 en 2027 doorgetrokken worden. Vervolgens dienen de dotaties vanaf 2028 in te groeien met jaarlijks € 100.000 tot een plafond van € 1.500.000 per jaar in 2038. (figuur 7)

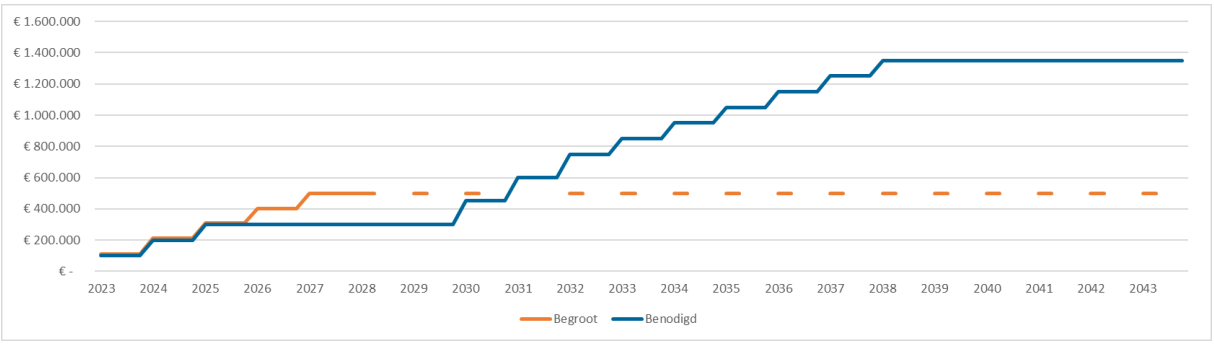
Wanneer we de voorgestelde afschrijvingstermijnen hanteren, kan in afstemming op het ravijnjaar 2026 de dotatie tot en met 2029 worden aangepast in € 300.000. Om de reserve op peil te houden, moet de kostendekking vanaf 2030 jaarlijks met € 150.000 groeien. Vanaf 2033 wordt deze jaarlijkse groei bijgesteld naar € 100.000, zodat vanaf 2038 een structurele dekking van € 1,35 miljoen per jaar is bereikt. Zie figuur 8 en 9.

Figuur 7: benodigde ontwikkeling reserve kapitaalgoederen bij ongewijzigd beleid

Figuur 8: benodigde ontwikkeling reserve kapitaalgoederen bij gewijzigde afschrijvingstermijnen

Figuur 9: begrote t.o.v. benodigde dotaties reserve kapitaalgoederen

Na deze eerste oude wijken, dienen zich nieuwe wijken aan die in aanmerking komen voor vernieuwing. De kostendekking van de integrale wijkvernieuwing zal daarom periodiek in beeld moeten worden gebracht.

Strategie

Bij het beheer van de openbare ruimte zijn beheerders verantwoordelijk dat deze voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen die de gemeenteraad heeft voorgeschreven en die wettelijk zijn vastgelegd. Daarbij wordt gestuurd op beeldkwaliteit en technische kwaliteit. Dat betekent dat wanneer een straat theoretische gezien aan vervanging toe is, maar technisch nog in orde is niet vervangen wordt. In dit hoofdstuk staat de werkwijze beschreven.

Bestaande openbare ruimte

Verzorgend Onderhoud

De strategie voor het verzorgend onderhoud van de openbare ruimte is gericht op het borgen van het gewenste beheerkwaliteitsniveau. Het uitgangspunt is om het onderhoud planmatig en doelmatig uit te voeren, met een continue focus op kwaliteit, efficiëntie en voorspelbaarheid.

Het verzorgend onderhoud wordt uitgevoerd door Twente Milieu en is gebaseerd op een tactische jaarplanning. Hierin worden de verschillende onderhoudsactiviteiten per periode uitgezet, afgestemd op seizoensinvloeden en actuele areaalgegevens.

De kwaliteit van het onderhoud wordt structureel gemonitord door middel van periodieke schouwen. De resultaten hiervan worden maandelijks besproken in een gezamenlijk overleg met de aannemer. Tijdens deze evaluaties wordt getoetst aan het vastgestelde beheerkwaliteitsniveau en worden, indien nodig, bijsturingsmaatregelen genomen.

Door deze werkwijze wordt gestuurd op een voorspelbaar kwaliteitsniveau en kunnen afwijkingen tijdig worden gecorrigeerd. De continue monitoring biedt daarnaast inzicht in trends en knelpunten, wat benut wordt om het onderhoudsproces waar mogelijk verder te optimaliseren en efficiënter in te richten.

Technisch Onderhoud

Binnen de verschillende beheerdomeinen worden periodiek inspecties uitgevoerd. De resultaten van deze inspecties vormen de basis voor de technische onderhoudsplanning. Deze planningen worden intern integraal afgestemd om synergievoordelen te benutten en weloverwogen keuzes te maken ten aanzien van de uit te voeren werkzaamheden.

Kwaliteit is hierbij leidend. In principe worden geen grote onderhoudswerkzaamheden meer uitgevoerd in gebieden die zijn aangewezen voor integrale vernieuwing. Uitzonderingen worden gemaakt wanneer maatregelen noodzakelijk zijn om de veiligheid te waarborgen, bijvoorbeeld als de kwaliteit onder de minimale norm (niveau D) zakt.

Daarnaast wordt bij ruimtelijke of infrastructurele ontwikkelingen actief gezocht naar koppelkansen. Deze kansen worden inzichtelijk gemaakt in de planvormingsfase en bestuurlijk besproken, waarna besluitvorming volgt over de uitvoering.

Een belangrijk uitgangspunt binnen deze strategie is het voorkomen van achterstallig onderhoud. Door tijdig te inspecteren en integraal te plannen, wordt gestuurd op een duurzaam kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en wordt het ontstaan van achterstanden in het onderhoud geminimaliseerd.

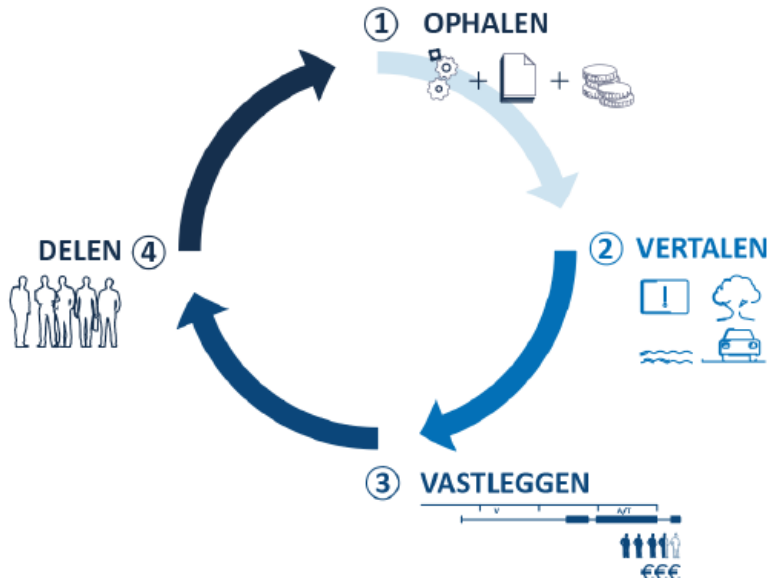
De inspectierondes en de onderhoudsplanning sluiten aan op de Planning & Control-cyclus van de gemeente Borne. Dit maakt het mogelijk om eventuele afwijkingen ten opzichte van eerdere planningen tijdig te verwerken in de kadernota en halfjaarrapportage.

Hiertoe wordt een proces programmeren ingericht. Dit proces geeft weer hoe de koppeling tussen dagelijks beheer, sectorale vervangingen t.b.v. instandhouding en integrale vernieuwing verloopt.

Vernieuwen van openbare ruimte

Bepaalde wijken in de gemeente Borne zijn dusdanig verouderd, dat onderhoud niet meer toereikend en effectief is. In deze wijken dient de openbare ruimte vervangen te worden. Bij deze vervanging kunnen ook actuele thema's als verduurzaming en bijvoorbeeld klimaatadaptatie geïntegreerd worden.

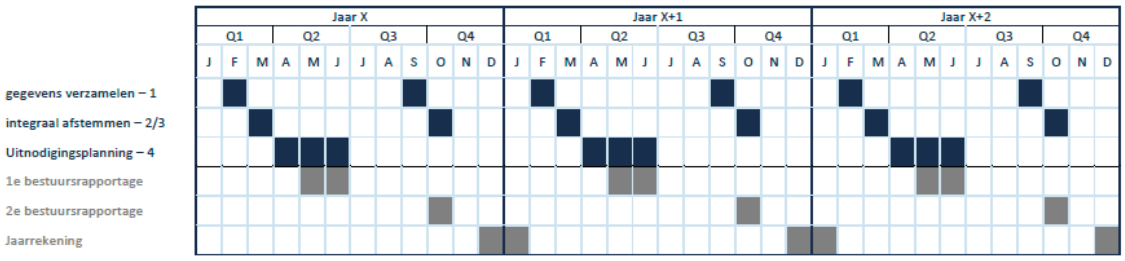
Het zorgvuldig en onderbouwd prioriteren en afwegen van vernieuwen van de openbare ruimte is een belangrijke stap om de veiligheid en gezondheid van gebruikers te waarborgen, en tegelijkertijd de kosten op lange termijn in de hand te houden. Daarom is de blauwdruk voor de integrale 'Bornse Aanpak' opgesteld in samenspraak met de beheerders. Het door de gemeenteraad vastgestelde prioriteringskader is daarbij een belangrijk instrument. Deze aanpak bestaat uit vier opeenvolgende stappen:

Figuur 10: Stappen uit de Bornse aanpak

Halfjaarlijks wordt dit proces herhaald om inzicht te krijgen en houden in de voortgang van projecten in de planning. Op basis van nieuwe informatie kan het prioriteringskader (24bij09340) herzien worden wanneer nodig, zodat de benodigde middelen te allen tijde inzichtelijk zijn voor organisatie en bestuur in een meerjarig financieel vooruitzicht.

De wijkvernieuwingsprojecten kunnen op basis van onderstaande structuur (figuur 11) planmatig verlopen, waarbij ingespeeld kan worden op tussentijdse veranderingen in het proces. Overigens kan deze werkwijze niet los gezien worden van de werkwijze rondom technisch onderhoud, daar uitstel van vernieuwing bijvoorbeeld invloed heeft op technisch onderhoud en andersom.

Figuur 11: Voorbeeld van aansluiting van de 'Bornse aanpak' op de P&C-cyclus

Met deze aanpak wordt aangesloten op de Bornse P&C-cyclus. Zo wordt middels de halfjaarlijkse integrale afstemmingen en jaarlijkse uitnodigingsplanning op de juiste momenten de informatie verstrekt naar het bestuur.

De projectfasen die horen bij het vernieuwen van de openbare ruimte in oude wijken omvat vijf fasen:

1) Verkenningsfase
2) Planvormingsfase
3) Technische uitwerking en aanbesteding
4) Realisatiefase
5) Uitloop en/of nazorg

Afhankelijk van de omvang van de wijk varieert de doorlooptijd van deze fase. Zie tabel 11:

Tabel 111: doorlooptijd per fase per categorie

	M2	VF	PV	TU+A	R	UL/N	Projectduur in maanden
Categorie 1	5.000 – 15.000 m2	3	9	3	18	3	36
Categorie 2	15.000 – 30.000 m2	6	12	3	30	3	54
Categorie 3	30.000 – 60.000 m2	9	15	6	36	3	69
Categorie 4	60.000 – 100.000 m2	12	18	6	42	3	81

Bij aanvang van de voorbereidingsfase wordt een voorbereidingskrediet aangevraagd bij de gemeenteraad, onderdeel hiervan is het plan van aanpak voor de verkenningsfase. Nadat deze fase is afgerond volgt het plan van aanpak voor de planvormingsfase. Na de planvormingsfase wordt krediet voor realisatie aangevraagd.

Strategie bij uitbreiden openbare ruimte

Bij uitbreidingsprojecten wordt gestuurd op het realiseren van een openbare ruimte die duurzaam beheersbaar is en bijdraagt aan gemeentelijke ambities zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulariteit en sociale veiligheid. Dit vraagt om een nauwe samenwerking tussen ontwerpers, beleidsadviseurs en beheerders vanaf de initiatieffase. De beheerders en beleidsadviseur openbare ruimte vervullen hierin een adviserende en toetsende rol, waarbij zij vroegtijdig de haalbaarheid en kwaliteit van ontwerpkeuzes toetsen aan de vastgestelde uitgangspunten voor inrichting en beheer uit dit IBOR én aan het Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) zodra deze beschikbaar is. Dit betekent dat keuzes voor materialen, groenvoorzieningen en infrastructuur niet alleen esthetisch en functioneel verantwoord zijn, maar ook bijdragen aan lage onderhoudslasten en een lange levensduur. Daarnaast wordt vanaf de planvorming actief gekeken naar koppelkansen met andere opgaven, zoals de energietransitie, mobiliteit en wateropgaven, zodat investeringen maximaal renderen. Door deze integrale benadering wordt voorkomen dat de gemeente wordt geconfronteerd met hoge beheerkosten of ingrepen kort na oplevering. Zo wordt niet alleen gezorgd voor een aantrekkelijke en goed functionerende leefomgeving, maar ook voor een openbare ruimte die financieel en technisch toekomstbestendig is.

Participatie

Binnen Borne hechten we grote waarde aan participatie. We willen ruimte geven aan de inbreng van bewoners waar dit kan, maar ook bewoners vroegtijdig informeren over voorgenomen werkzaamheden. Dit vergroot het draagvlak en het gevoel van eigenaarschap. Daarnaast bieden we via de regeling inwonersinitiatieven bewoners de ruimte om met een eigen plan voor de openbare ruimte te komen.

Bij groot onderhoud informeren we bewoners over de geplande werkzaamheden en de verwachte periode van overlast. Voor de vernieuwing van de openbare ruimte streven we naar actieve betrokkenheid van inwoners. We evalueren eerst de aanpak in de Spanjaardswijk, voordat we de participatiestrategie voor wijkvernieuwing verder vormgeven.

Ambities, leidende principes en uitgangspunten

Met het vaststellen van de contourennota zijn de leidende principes voor de Omgevingsvisie vastgesteld. Deze zijn hieronder geschetst. Op basis van deze leidende principes zijn uitgangspunten geformuleerd voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

Ambitie: Duurzaam en biodivers

Ruimtelijke (groene) kwaliteit: gemeente Borne zet in op een toekomstbestendig en duurzaam platteland, met een perspectief voor landbouwers en aandacht voor groenstructuren en natuur. Daarnaast zet de gemeente zich in voor het behoud en de landschappelijke versterking van de Groene Poort.

Duurzaamheid: Gemeente Borne zet in op duurzaamheid door middel van water en bodem sturend, klimaatadaptatie, vergroening, circulariteit en het zijn van broeikasgasneutraal. Daarnaast zet gemeente Borne in op de warmtetransitie door in de (revitaliserende) wijkaanpak de optimale omstandigheden te creëren.

Principes:

- We passen ons aan, aan veranderingen in het klimaat
- We vergroenen
- We gaan voor circulariteit
- We worden broeikasneutraal
- We bieden ruimte aan water

Ambitie: Verbonden en toegankelijk

Mobiliteit: Borne zet in op een goede bereikbaarheid via (hoogwaardig) openbaar vervoer en door het faciliteren van parkeervoorzieningen die aansluiten op de behoefte. Daarnaast zet gemeente Borne zich in voor een gezonde leefomgeving, waar voetgangers en fietsers voorrang krijgen en de verkeersveiligheid verbeterd door 30 kilometerzones.

Principes:

- We koppelen en verbinden netwerken en gebieden
- We passen het STOMP-principe toe
- We clusteren onze voorzieningen
- We nodigen uit tot spelen, bewegen en ontmoeten

Ambitie: Gezond, inclusief en veilig

Leefbaarheid: Borne hecht veel waarde aan leefbare kernen met goede voorzieningen. Borne is bovendien (zowel in het buitengebied als in het centrum) toegankelijk, aantrekkelijk en inclusief voor inwoners en bezoekers. Passende bereikbaarheid tussen het buitengebied en het centrum is belangrijk

Gezondheid: Gemeente Borne vindt vitaliteit en gezondheid op alle fronten van belang, van de lokale economie tot een sociale, inclusieve en klimaat adaptieve leefomgeving. Daarnaast stimuleert Borne

spelen en bewegen in een gezonde openbare ruimte.

Principes:

- We bevorderen een gezonde en veilige leefomgeving
- We streven naar betekenisvol mee doen voor alle groepen en individuen:
- We zetten in op preventie en samenredzaamheid
- We streven naar passend onderwijs

Ambitie: Wonen in een aantrekkelijke leefomgeving

Wonen: Borne is primair een woongemeente. Ze streeft naar een passend woningaanbod waarbij voor nieuwbouw geldt dat dit voornamelijk door middel van inbreiding wordt gerealiseerd. Bij nieuwbouw is aandacht voor meervoudig ruimtegebruik en het behoud van de ruimtelijke kwaliteit.

Erfgoed: de gemeente behoudt en versterkt haar identiteit, kwaliteit en waarden. Ook wil ze haar cultureel erfgoed en de historische (groen) structuren of elementen behouden en versterken door dit als basis te zien voor nieuwe ontwikkelingen.

Principes:

- We bieden een passende woonruimte voor iedere doelgroep
- We versterken de verblijfskwaliteit
- We koesteren ons erfgoed en landschap

Ambitie: Ondernemend en gastvrij

Economie: Gemeente Borne streeft naar een bloeiend centrum met passende voorzieningen. In het centrum is daarom de focus gelegen op commerciële functies. In de woonwijken ligt de focus op maatschappelijke voorzieningen. Daarnaast zoekt Borne naar de mogelijkheden voor intensivering van enkele bedrijventerreinen.

Vrijetijdseconomie: Gemeente Borne streeft naar waardevolle vrijetijdseconomie die een optimale bijdrage levert aan de vitaliteit van Borne en het welzijn van inwoners.

Principes:

- We faciliteren de ontwikkeling van vrijetijdseconomie
- We staan zij aan zij met ondernemers die willen ondernemen
- We streven naar bedrijvigheid passend bij de identiteit van Borne

Uitgangspunten inrichting Openbare Ruimte

Het is een van de kerntaken om de openbare ruimte schoon, heel, veilig en betaalbaar te houden. Daarnaast willen we de openbare ruimte zo inrichten en beheren dat deze bijdraagt aan het oplossen van opgaven op het gebied van leefbaarheid, klimaatadaptatie, gezondheid en biodiversiteit. Dit vraagt om een andere manier van beheer-, materiaal en ontwerpprincipes. Zodat we de openbare ruimte groener, aantrekkelijker, veiliger en gezonder kunnen maken.

De leidende principes en de beleidsnotities genoemd in het hoofdstuk ‘leeswijzer’ vormen de basis voor de uitgangspunten voor inrichting van de openbare ruimte. Deze zijn hieronder puntsgewijs benoemd en daarnaast in een matrix gekoppeld aan de leidende principes.

Ontwerp en inrichting

1. De inrichting van de openbare ruimte wordt zodanig vormgegeven dat deze in de gebruiksfase doelmatig en efficiënt te beheren is binnen de vastgestelde beheerkwaliteitsniveaus. Dit betekent dat bij ontwerp en aanleg bewust wordt gekozen voor materialen, inrichtingselementen en groenvoorzieningen die passen bij het gewenste onderhoudsniveau en de beschikbare middelen.
2. Er wordt bij (grote) projecten interdisciplinair samengewerkt (stedenbouwkundige, landschapsarchitect, ervaringsdeskundige etc.) om te zorgen dat ontwerpbeslissingen consistent bijdragen aan de beoogde uitstraling en gebruik van het gebied.

Bomen en schaduw

3. De inrichting van de openbare ruimte omvat de strategische aanplant van bomen ten behoeve van het creëren van schaduwrijke plekken om hittestress te verminderen. Daarbij passen we boomsoorten toe die beter bestand zijn tegen droogte en hitte, zoals klimaatbomen[6].
4. Bij de aanplant van bomen hanteren we de 10-20-30 regel voor diversiteit in het bomenbestand, met maximaal 10% van dezelfde cultivar, 20% van dezelfde soort en 30% van hetzelfde geslacht.

Richtlijnen

5. We zetten bij (her)inrichting in op klimaatadaptieve inrichting minimaal in op het door Goudappel Innovatielab ontwikkelde Klimaatadaptatie Label ‘B’ en streven naar waarde ‘A’.
6. De gemeente Borne committeert zich aan de principes van de Basiskwaliteit Natuur, die de voorwaarden vastlegt die algemene soorten nodig hebben om te behouden of te versterken. Dit uitgangspunt richt zich zowel op het landelijke als stedelijke gebied, waar natuur niet de primaire functie is. Bij de inrichting van de openbare ruimte houden we rekening met de specifieke aanpak per landschapstype en werken we aan verbeterpunten die passen bij de lokale situatie, zodat we streven naar een harmonieuze integratie van natuur en leefomgeving in ons beleid.
7. Er wordt gestreefd naar een sterk boomkroonvolume in 2050 volgens de Landelijke Bomennorm, wat helpt bij het creëren van een gezonde leefomgeving.
8. Voor het beheer van de openbare ruimte hanteren we het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau als uitgangspunt. Dit niveau is leidend en bepalend voor de inrichting, het onderhoud en de instandhouding van de openbare ruimte binnen de gemeente. Afwijkingen van dit niveau worden niet toegestaan, ook niet wanneer derden – zoals bewonersgroepen, bedrijven of andere externe partijen – extra financiële middelen beschikbaar stellen voor een hoger onderhoudsniveau. Zo borgen we uniformiteit, gelijke behandeling en blijven we als gemeente verantwoordelijk voor de kwaliteit van de openbare ruimte.

Waterbeheer en bodem

9. We hanteren voor het hemelwater de 3-luik strategie “vasthouden, bergen en afvoeren”. Bij voorkeur wentelen we niet af naar benedenstroomse gebieden.

[6] Een klimaatboom is een boom die kan weerstaan aan weersextremen zoals droogte, hitte, overvloedige regenval en vriestemperaturen.

10. Om de extreme wordende buien beter te beheersen is een veerkrachtige inrichting nodig. Waarbij we ruimte voor water creëren waar mogelijk.
11. We stimuleren particulieren om tuinen en daken te vergroenen en hemelwater vast te houden.
12. De ondergrond is bij de vernieuwing van wijken een vast onderdeel van de planvorming. Daarbij wordt rekening gehouden met toekomstig ondergronds ruimtegebruik. Dit betekent dat keuzes over de inrichting van de ondergrond niet alleen technisch of projectmatig worden gemaakt, maar ook in het licht van bredere beleidsdoelen.
13. Gemeenten en netbeheerders stemmen de ondergrondse infrastructuur richting lange termijn (in relatie tot meerjarenplanning vernieuwing);
14. Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met een gesloten grondbalans, waarbij uitgegraven grond in hetzelfde project of een ander lokaal project wordt hergebruikt.
15. Grondwaterbeheer wordt gereguleerd via drainage of infiltratietransportleiding in de openbare ruimte

Groene inrichting

16. De gemeente Borne hanteert het principe "groen, tenzij" bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Dit houdt in dat het behouden en uitbreiden van groenvoorzieningen de norm is, tenzij er dwingende redenen zijn om hiervan af te wijken. Deze redenen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op veiligheid, infrastructuur of specifieke functionele vereisten. In dit geval passen we het principe ‘comply or explain’, ofwel: ‘pas toe of leg uit’, toe.
17. Bestaande ecologische groenstructuren worden behouden en versterkt door de oppervlakte ervan uit te breiden.
18. Ecologisch beheer is de norm voor bomen, plantvakken, hagen, bosplantsoenen, gazons, bermen en sloten, tenzij dit de veiligheid volgens CROW-normen in gevaar brengt of het gebruik (zoals sport- of recreatiegazons) dit niet toelaat. In wijken beheren we daarom 30% van de gazons extensief en 70% op beeldkwaliteitsniveau B, waarbij we afwisselen tussen extensief beheer, bloemenweides en sinusmaaien.

(Her)gebruik van materialen en circulariteit

19. Bij (her)inrichting van de openbare ruimte, worden vrijkomende materialen geschikt gemaakt voor hergebruik. Wanneer direct hergebruik niet mogelijk is, wordt ingezet op hoogwaardige recycling, zodat materialen binnen de circulaire keten behouden blijven.
20. Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte wordt gestreefd naar het gebruik van minimaal 25% hergebruikte of gerecyclede materialen. Vrijkomende materialen worden bij voorkeur direct hergebruikt binnen hetzelfde of andere projecten binnen de gemeente, en indien nodig op regionaal niveau.
21. De inrichting van de openbare ruimte moet voldoen aan duurzaamheidsnormen en -richtlijnen, waarbij rekening wordt gehouden met de levenscyclus van materialen en de impact op het milieu.
22. Nieuwe en hergebruikte materialen worden beoordeeld op circulariteit, duurzaamheid, esthetiek, technische kenmerken en inclusiviteit.

Toegankelijkheid, zelfredzaamheid en veiligheid

23. De openbare ruimte wordt ingericht met oog voor toegankelijkheid voor alle inwoners, ongeacht fysieke, sociale of mentale mogelijkheden.

24. De ruimte ondersteunt de zelfredzaamheid van inwoners door veilige routes, goede verlichting en duidelijke informatievoorziening.
25. Dode hoeken worden bij herinrichting en nieuw ontwerp voorkomen of getransformeerd tot functionele of aantrekkelijke plekken. Door bijvoorbeeld het toevoegen van groen, kunst of een verblijfsfunctie worden deze plekken visueel en sociaal geactiveerd en dragen ze bij aan de kwaliteit en veiligheid van de openbare ruimte.

Voetgangers en fietsers als prioriteit

26. Bij herinrichting wordt, waar mogelijk, de maximumsnelheid verlaagd van 50 km/u naar 30 km/u, om de leefbaarheid en veiligheid voor voetgangers en fietsers te bevorderen en meer ruimte voor groen te creëren.
27. Voetgangers en fietsers krijgen voorrang bij de inrichting van de openbare ruimte.
28. Auto's zijn "te gast" in bestaande voetgangers- en fietszones, waar autoverkeer wordt beperkt tot strikt noodzakelijke doeleinden, zoals bevoorrading en noodsituaties, met voorkeur voor zero-emissievoertuigen.
29. Er worden meer voet- en fietsverbindingen aangelegd om routes korter, veiliger en aantrekkelijker te maken. Deze routes verbinden wijken met het centrum, scholen, sportvoorzieningen en recreatiegebieden en bieden voldoende schaduwrijke plekken en rustpunten, zoals bankjes.
30. Bij routes naar scholen, sportvoorzieningen en speellocaties is er extra aandacht voor verkeersveiligheid.

Mobiliteit

31. In woonwijken gaat de voorkeur uit naar parkeerkoffers zodat er ruimte ontstaat voor meer groen.
32. Bij aangetoonde behoefte worden mobiliteitshubs ingericht, die deelmobiliteit stimuleren door deelauto's, -fietsen en -scooters te faciliteren en te koppelen aan andere vervoersvormen.

Gezonde leefomgeving met uitdagende en inclusieve speel- en beweegruimte

33. Speel- en beweegruimtes worden zo ingericht dat ze uitdagend zijn en risicovol spel stimuleren, wat bijdraagt aan de motorische, cognitieve en sociale ontwikkeling van kinderen. Diversiteit in type inrichting (traditionele speelplekken, bespeelbaar groen, trapveldjes, pleintjes, beweegroutes, sportfaciliteiten) biedt speel- en sportgelegenheid voor verschillende doelgroepen van 0 tot 100 jaar.
34. Alle speelplekken zijn toegankelijk voor kinderen van diverse achtergronden en mogelijkheden, waarbij twee locaties specifiek worden ingericht als samenspeelplekken. Deze plekken zijn toegankelijk voor iedereen en ontworpen om ontmoeting en gezamenlijk spel te bevorderen.
35. Schoolplein zijn openbaar toegankelijk en voor de vergroening van schoolpleinen kiezen we voor sterke, educatieve en diverse beplanting, waarbij minimaal 50% van de bespeelbare ruimte een natuurlijk karakter heeft; in de planvorming worden beheerafspraken gemaakt met de betrokkenen.
36. De openbare ruimte draagt bij aan een gezonde leefstijl met wandel- en fietsroutes, sport- en speelvoorzieningen en groene omgevingen die beweging, ontspanning en ontmoeting stimuleren.

Identiteit en historie

37. De inrichting van de openbare ruimte sluit aan bij de unieke kenmerken en historie van het gebied of de wijk. Dit zie je terug in aandacht voor materialen, type straatmeubilair en architectuur die passen bij de lokale identiteit en het karakter van de omgeving.

Verblijfkwaliteit

38. Wandelen, fietsen en spelen worden actief gestimuleerd door het behouden en verbeteren van wandel- en fietspaden in zowel het dorp als het buitengebied. Dit draagt bij aan de beleefbaarheid van het landschap en de gezondheid van de inwoners.
39. De bestaande routenetwerken worden geactualiseerd en versterkt, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij regionale netwerken zoals Routebureau Twente (GR Recreatieschap Twente > de fiets- en wandelknooppunten en de themaroutes).

Evaluatie en bijsturing

Met dit IBOR leggen we een solide basis voor een integrale, toekomstbestendige en financieel onderbouwde aanpak van de openbare ruimte. Het plan biedt duidelijke kaders en uitgangspunten voor beheer, onderhoud en vernieuwing en maakt het mogelijk om gericht keuzes te maken die bijdragen aan een veilige, duurzame en aantrekkelijke leefomgeving voor alle inwoners.

Tegelijkertijd is het IBOR een dynamisch beleidsinstrument dat meebeweegt met maatschappelijke ontwikkelingen, technische inzichten en financiële kaders. Daarom is voorzien in een evaluatiemoment na afronding van de eerste uitvoeringsperiode (2027-2030). Op dat moment wordt het gehele IBOR geëvalueerd op werking, effectiviteit en actualiteit. Indien nodig worden de beleidskaders en uitgangspunten aangescherpt of aangepast, zodat het plan ook in de volgende periode een actueel en robuust sturingsmiddel blijft voor de integrale aanpak van de openbare ruimte in Borne.

Verder zijn evaluatie en bijsturing structureel ingebed in zowel de aanpak van de vernieuwingsopgave als het dagelijks beheer van de openbare ruimte. Voor de wijkvernieuwingsopgave geldt dat het proces aansluit op de reguliere P&C cyclus van de gemeente. Dit betekent dat de voortgang, financiële impact en eventuele knelpunten periodiek worden gemonitord en gerapporteerd. Minimaal halfjaarlijks vindt integrale afstemming plaats waarin de voortgang van de projecten, eventuele risico’s en nieuwe inzichten worden besproken. Hierdoor kan tijdig worden bijgestuurd op tempo, scope of inzet van middelen.

Ook in het beheer van de openbare ruimte wordt gewerkt met cyclische inspecties en monitoring. De resultaten worden vastgelegd en vormen input voor de jaarlijkse onderhoudsplanning. Deze planningen per beheerdomein worden integraal afgestemd .Afwijkingen van de geplande kwaliteit of technische staat worden tijdig gesignaleerd en bestuurlijk voorgelegd.

Bijlage 1: Beheerdomeinen

De openbare ruimte in Borne dient een uitnodigende en veilige plek te zijn waar iedere inwoner zich prettig en welkom voelt. De ambitie is om een openbare ruimte te ontwikkelen en te beheren die schoon, goed onderhouden en veilig is en bijdrage levert aan ambities van meerdere beleidsterreinen. Zodat de openbare ruimte een gezonde, aantrekkelijke en duurzame leefomgeving is voor alle gebruikers.

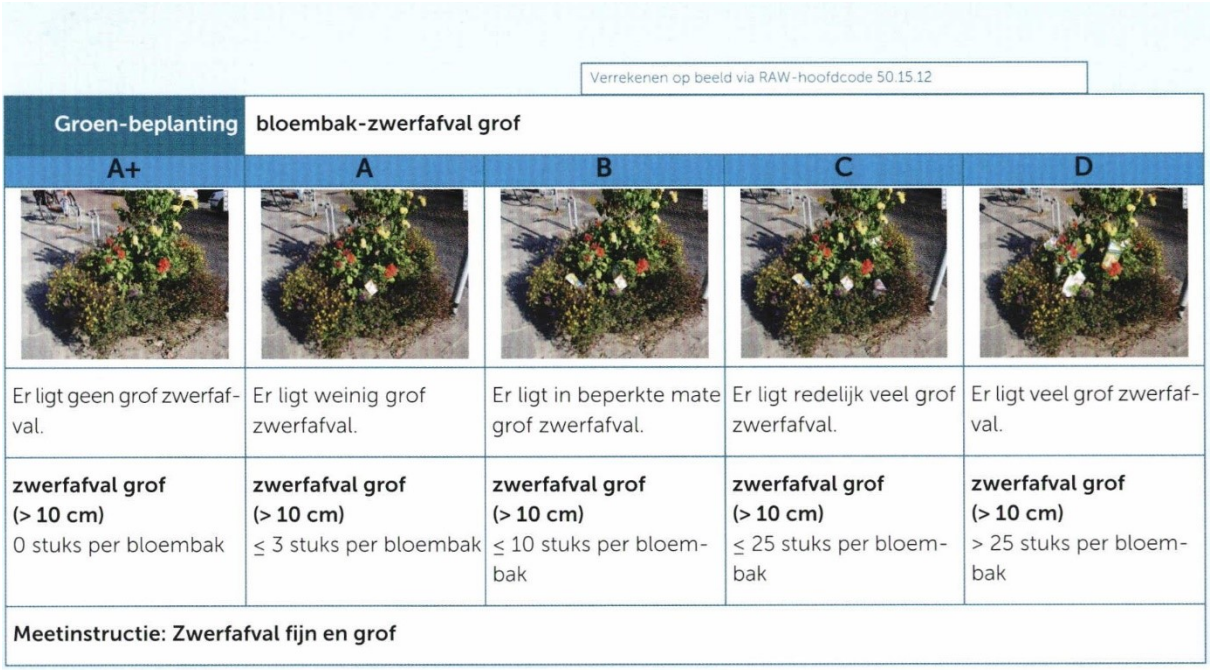
Per beheerdomein worden de volgende onderdelen beschreven:

- Wat beheren we
- Wat is de kwaliteit
- Wat is de onderhoudsbehoefte en financiële omvang
- Welke uitgangspunten hanteren we.

Deze informatie vind je in document: 25bij03315

Bijlage 2: Beeldkwaliteitsniveau

De kwaliteitscatalogus openbare ruimte (KOR) beschrijft kwaliteitsniveaus voor objecten in de openbare ruimte. Per object gelden één of meerdere kwaliteitscriteria. Voor elk kwaliteitscriterium (bijvoorbeeld zwerfafval) is een beeldmeetlat samengesteld waar met foto's beschrijvingen en eisen het kwaliteitsniveau meetbaar is gemaakt:

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 50.15.12

Groen-beplanting	bloembak-zwerfafval grof			
A+	A	B	C	D
Er ligt geen grof zwerfafval.	Er ligt weinig grof zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate grof zwerfafval.	Er ligt redelijk veel grof zwerfafval.	Er ligt veel grof zwerfafval.
zwerfafval grof (> 10 cm) 0 stuks per bloembak	**zwerfafval grof (> 10 cm)** ≤ 3 stuks per bloembak	**zwerfafval grof (> 10 cm)** ≤ 10 stuks per bloembak	**zwerfafval grof (> 10 cm)** ≤ 25 stuks per bloembak	**zwerfafval grof (> 10 cm)** > 25 stuks per bloembak
Meetinstructie: Zwerfafval fijn en grof				

Om de beeldkwaliteit helder te beschrijven is gekozen voor vijf kwaliteitsniveaus. Deze indeling biedt in de praktijk voldoende nuancering om een situatie goed vast te leggen. De vijf niveaus variëren van zeer hoog (A+) tot zeer laag (D).

Kwaliteitsniveau	Omschrijving	Indicatie kwaliteit
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden
A	Hoog	Netjes, verzorgd en comfortabel
B	Basis	Functioneel
C	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder
D	Zeer laag	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkheidsstelling of sociale onveiligheid.

Andere voorbeelden van beeldmeetlatten:

Meubilair	bord-bevuiling			
A+	A	B	C	D
				
Er is geen bevuiling door (natuurlijke) aanslag of vloeibaar of kleverig afval.	Er is weinig bevuiling door (natuurlijke) aanslag of vloeibaar of kleverig afval.	Er is in beperkte mate bevuiling door (natuurlijke) aanslag of vloeibaar of kleverig afval.	Er is redelijk veel bevuiling door (natuurlijke) aanslag of vloeibaar of kleverig afval.	Er is veel bevuiling door (natuurlijke) aanslag of vloeibaar of kleverig afval.
mate van bevuiling 0 % per bord	**mate van bevuiling** ≤ 5 % per bord	**mate van bevuiling** ≤ 10 % per bord	**mate van bevuiling** ≤ 20 % per bord	**mate van bevuiling** > 20 % per bord

Groen	beplanting-heesters-overgroei randen verharding of gras			
A+	A	B	C	D
				
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroeiende beplanting 0 cm per 100 m¹	**gemiddelde lengte overgroeiende beplanting** ≤ 10 cm per 100 m¹	**gemiddelde lengte overgroeiende beplanting** ≤ 25 cm per 100 m¹	**gemiddelde lengte overgroeiende beplanting** ≤ 40 cm per 100 m¹	**gemiddelde lengte overgroeiende beplanting** > 40 cm per 100 m¹
lengte overgroeiende beplanting 0 cm	**lengte overgroeiende beplanting** ≤ 30 cm	**lengte overgroeiende beplanting** ≤ 45 cm	**lengte overgroeiende beplanting** ≤ 75 cm	**lengte overgroeiende beplanting** > 75 cm
storende takken nee	**storende takken** nee	**storende takken** nee	**storende takken** nee	**storende takken** ja

Verharding	open verharding-elementenverharding-voegwijdte			
A+	A	B	C	D
				
Er is geen voegwijdte. Er is geen schade volgens de CROW-systematiek voor wegbeheer.	Er is lichte voegwijdte. Er is enige schade volgens de CROW-systematiek voor wegbeheer.	Er is enige voegwijdte. De waarschuwingsgrens van de CROW-systematiek voor wegbeheer is overschreden.	Er is aanzienlijke voegwijdte. De richtlijn van de CROW-systematiek voor wegbeheer is overschreden.	Er is grote voegwijdte. De richtlijn van de CROW-systematiek voor wegbeheer is met meer dan één klasse overschreden. Er is sprake van onderhoudsachterstand .
voegwijdte ≤ 5 mm	**voegwijdte** ≤ 10 mm	**voegwijdte** ≤ 20 mm	**voegwijdte** ≤ 20 mm	**voegwijdte** > 20 mm
omvang voegwijdte n.v.t.	**omvang voegwijdte** n.v.t.	**omvang voegwijdte** < 5 % per 100 m¹	**omvang voegwijdte** > 5 % per 100 m¹	**omvang voegwijdte** n.v.t.

Bijlage 3: Ingevuld Prioriteringskader

Prioriteringskader																					
		Technische noodzaak								Beleidsmatige kaders											
		Huidige restlevensduur								Noodzaak aanpakken opgave											
		1	2	4	6		laagste getal is hoogste prioriteit			1	2	3	4	5	laagste getal is hoogste prioriteit					
		<2 jaar	3 - 5 jaar	5 - 10 jaar	> 10 jaar					= hoog				= laag							
		* in het geval van een calamiteit of deadline per discipline, vul de uiterste uitvoeringsdatum in																			
Wijknaam	aanlegjaar	Riolering	Wegen	Bomen	Groen	Spelen	Totaal	Subtotaal wegen en riolering	Prioritering	biodiversiteit/ aandeel groen	Gezondheid	Sociale veiligheid	Klimaat: droogte/hitte	Klimaat: water/vernatting	Warmtetransitie	Netwerk	Mobiliteit/ verkeersveiligheid	Totaal	Prioritering	Gewogen gemiddelde prioritering	
Vogelbuurt (Spechtstraat - spoor)	1958	2	2	4	4	3	15	4	3	4	3	2	3	4	4	5	4	29	5		
t Wensink Noord	1971	2	1	2	1	2	8	3	2	2	2	5	4	1	4	5	4	27	2		
t Oldhof	1971	4	1	2	2	3	12	5	5	4	2	5	3	5	3	5	5	32	7		
Refined (Ververstraat e.o)	1972	4	1	2	2	2	11	5	4	3	3	2	3	4	3	5	4	27	3		
Letterveld |	1975	5	1	2	2	4	14	6	7	4	3	4	3	4	3	5	6	32	8		
Oude Almeloseweg (Vogelbuurt Noord)	1977	4	2	2	2	2	12	6	6	3	3	5	2	4	4	5	5	31	6		
t Wensink Zuid fase 2- 4	1978	4	2	1	1	2	10	6	1	2	2	3	4	1	2	5	4	23	1		
Letterveld || (Hazelaarstraat e.o.)	1979	6	4	2	1	2	15	10	8	3	3	3	2	4	3	5	5	28	4		
Het Hulscher Zenderen	1979	6	4	2	2	3	17	10	9	3	3	5	3	3	5	5	5	32	9		

* toelichting op planning: Bij het vaststellen van het prioriteringskader is vastgesteld dat riool en wegen leidend zijn bij het bepalen van de prioritering. Daarbij komt dat de verkennings- en planvormingsfase voor Wensink Zuid fase 2-4 reeds is gestart, voordat dit prioriteringskader bestond. Vandaar deze prioriteit '1' heeft.

Bijlage 4: Uitgangspunten berekening vernieuwingsopgave

Dit zijn de uitgangspunten zoals AnteaGroup heeft gehanteerd bij het berekenen van het meerjarig investeringsplan (MJIP).

Riolering

- De gemiddelde levensduur van riolering bedraagt ca. 60 tot 80 jaar. Vanwege de stabiele grondslag in Borne is een overschrijding hiervan niet ongewoon.
- Gezien de restlevensduur van veel rioolstrengen tot ná 2050 is een beperkt areaal opgenomen op basis van technische noodzaak. Dit areaal kan aangevuld worden wanneer dit wenselijk is in het kader van integrale vernieuwing of maatschappelijke opgaven zoals water- en/of droogteproblematiek.
- Reeds vervangen strengen zijn buiten beschouwing gelaten.
- De vervangingspiek dient zich vanaf 2030 aan, de prioriteit is op dit moment nog niet hoog, echter wordt met de vervangingsopgave aan de horizon in de integrale wijkvernieuwing meegekoppeld om de opgave te spreiden.
- De berekening is uitgevoerd conform uitgangspunten van RioNed.
- Gerekend is met vernieuwingskosten voor aanleg van een gescheiden systeem, met inachtneming van de afkoppeldoelen van het bestuur, zijn tevens overgenomen uit het reeds vastgestelde kostendekkingsplan. Onder invloed van het prioriteringskader kan in een integraal project aanvullende riolering vervangen worden.
- Vanwege verschillen van technische staat binnen de vernieuwingswijken, wordt per wijk onderzocht welk aandeel 10 jaar vervangen zal worden, en hoeveel van het areaal de wijkvernieuwing van ca. 50 jaar kan blijven liggen tot de volgende integrale wijkvernieuwing.

Bomen

- Conform vigerende beleidsuitgangspunten wordt bij vernieuwing van de openbare ruimte gestuurd op behouden, versterken en uitbreiden van bestaande en waardevolle bomen.
- Bij grootschalige vernieuwing en herinrichtingsprojecten wordt gestreefd naar het behouden van 2/3e van het bestaande bomenareaal, en het middels groeiplaatsverbetering bieden van een toekomstbestendige standplaats.
- 1/3e van het areaal wordt vervangen om mogelijke nieuwe kwaliteiten in de inrichting te benutten en ondersteunen. Bij deze vervanging is een uitbreiding van 10% opgenomen (ca. 1/30e van het totale bomenareaal) om in aansluiting op beleid te vergroenen.

Spelen

- Bij wijkvernieuwing wordt uitgegaan van 50% herplaatsing van bestaande speelobjecten, en 50% vervanging vanwege technische staat of het terugbrengen van ander areaal speelvoorzieningen conform beleidsuitgangspunten.